

www.e-rara.ch

Historiae poetarum tam Graecorum quam Latinorum dialogi decem

Giraldi, Giglio Gregorio

Basileae, 1545

Universitätsbibliothek Basel

Shelf Mark: DB IX 118

Persistent Link: <https://doi.org/10.3931/e-rara-267>

Ad illustriss. d. Renatam Ferrariae ac Carnuti principem, in tabulas & dialogos de poëtica & poëtis exordium

www.e-rara.ch

Die Plattform e-rara.ch macht die in Schweizer Bibliotheken vorhandenen Drucke online verfügbar. Das Spektrum reicht von Büchern über Karten bis zu illustrierten Materialien – von den Anfängen des Buchdrucks bis ins 20. Jahrhundert.

e-rara.ch provides online access to rare books available in Swiss libraries. The holdings extend from books and maps to illustrated material – from the beginnings of printing to the 20th century.

e-rara.ch met en ligne des reproductions numériques d'imprimés conservés dans les bibliothèques de Suisse. L'éventail va des livres aux documents iconographiques en passant par les cartes – des débuts de l'imprimerie jusqu'au 20e siècle.

e-rara.ch mette a disposizione in rete le edizioni antiche conservate nelle biblioteche svizzere. La collezione comprende libri, carte geografiche e materiale illustrato che risalgono agli inizi della tipografia fino ad arrivare al XX secolo.

Nutzungsbedingungen Dieses Digitalisat kann kostenfrei heruntergeladen werden. Die Lizenzierungsart und die Nutzungsbedingungen sind individuell zu jedem Dokument in den Titelinformationen angegeben. Für weitere Informationen siehe auch [Link]

Terms of Use This digital copy can be downloaded free of charge. The type of licensing and the terms of use are indicated in the title information for each document individually. For further information please refer to the terms of use on [Link]

Conditions d'utilisation Ce document numérique peut être téléchargé gratuitement. Son statut juridique et ses conditions d'utilisation sont précisés dans sa notice détaillée. Pour de plus amples informations, voir [Link]

Condizioni di utilizzo Questo documento può essere scaricato gratuitamente. Il tipo di licenza e le condizioni di utilizzo sono indicate nella notizia bibliografica del singolo documento. Per ulteriori informazioni vedi anche [Link]

AD ILLUSTRIS-

D. RENATAM FERRARIAE

ACCARNVTI PRINCIPEM,

in tabulas & dialogos de Poëtica

& Poëtis exordium.

ON ingratum me studiosis facturum ratus sum, Illustrissima Princeps, si literarū monumentis quā plurimorū Poëtarum uitas cōmendarem, quorū cum carminibus simul iam penē nomina erant abolita. Hanc uerō mihi scribendi cupidinē auxit Politiani Nutricia, quā sic ipse Syluam nūcupauit. Nam quo tempore cum Pico & Pio Carpi literis operam dabam, & Ferrariae mirandum in modum pestilentia debaccharet, ad nos uir literatus B. Pifo confugit, ut patriæ periculum euaderet: quē cum Picus, cum mea, tum eius causa libenter ac peramanter hospitio suscepisset, multaquē ultro citroquē de patria primo die inter nos contulisset, sequē ille de itineris labore, ac pestilentiaē metu collegisset, ex eo nos quotidie cū Pico puero pomeridianis horis, quibus à studijs & curis homines relaxare animum solent, in Gabar-

A

dam tunc oppido proximū uiridarium fece-
debamus: quo in loco cum pleraq; ita ut fit,
cum iocose, tum seriò à nobis dicerentur, ut
animi à molesta rerum recordatione auerte-
rentur, frequentius de nostris literarum stu-
dijs agebamus: ad quam rem uel maximè in-
citabamur cum aliorum summorū uirorū,
tum præcipuè Platonis & Ciceronis exem-
plo, quorum ille sub platano patulis diffusa
ramis, aquæ murmurantis riuulo irrigata,
Socratem cum Phædro de Pulchro dispu-
tantem facit: hic, ut ipsemet scribit, Marianā
quercū & Tusculanū secessum loca adeò di-
sputationibus apta existimauit, ut in hoc de-
penitioribus Philosophiæ locis, deq; orato-
ris facultate, sub illa de legibus disseruerit.
In eam igitur Gabardam cum de more ue-
nisset, & aliquibus confectis spatijs, de
Poëtica nobis & Poëtis sermo incidisset, in-
uicèq; multa dixisset, illuc Politiani Nu-
triciā adferri iussimus, quam cum fortè per-
legisset, me ad Poëticam ipsam describen-
dam laudandamq; atq; à quorūdam calum-
nijs uindicandam demum, & simul ad Poë-
tarum nomina & uitas perquirendas impu-
lit. quod ubi non eorum modò qui in ipsa
Sylua, sed longè etiam plurium collegisset,
ut de face quoque plurimos hausisse uideri
possim, eos his dialogis digessi, quibus & tra-
bulæ Poëticæ nomen indidi, Ex quibus qui
dem

dem dialogis nō, ut puto, n̄uo aliquo, aut crepundijs, ut dicitur, sed toto opinor corpore Poëticam ipsam cognosces, quibus sit orta initijs, quantū ab origine apud gentes omnes in precio fuerit. Nihil traditū uidebis in religionibus & mysterijs, nihil in theologia & philosophia alijsq; bonis artibus à principio fuisse sine poëtica, ita ut hoc uerè me tibi dicturū existimem, ex omnibus disciplinis unam hanc diuinam extitisse, quasi totius uitæ magistram. In his uerò dialogis Pisonem ipsum, & Picum puerū mecum potius quàm alios loquentes feci, ut qui tum mecū essent, cum id laboris subirem. Sed ne te pluribus morer, sic iam Piso sermonem exorditur.

QVID h̄c oscitantes nihil agimus? quid frustra nobis tempus elabi permittimus? nō tu sic Lili cessare soles: quin iandudum potius de cōmunibus studijs nobiscū aliquid edisseris? Nunc ego, inquam, mi Piso germanæ nostræ patriæ incōmoda mecum animo uoluebam, atq; idcirco in hoc silentij, ut uides, inciderā. Quonam quæso animo me audire existimas, ciues nostros tam atroci pestilentia pessimè habere, & ab omnibus deniq; desertos mortem obire? Tristi scilicet ac permolesto, inquit Piso, nam & ego istuc ideo. Sed agè ista mitte Lili, quæ nec dicere, nec audire, nedum nobiscum cogitare, sine

4 DE POETICA ET POETARVM

molestia possimus, patrięq; malis ita potius afficiamur, ut bene speremus: uel ipsum terrarum orbem, patriã in qua nati sumus nobis esse existimemus, nam & tu multo tempore ab ea abes. Verum, inquam ego, ais Piso: sed enim homines sumus, humani nihil alienũ putemus, si eius nos urbis miseret, in qua & parētes & maiores nostri nosq; ipsi, & nati & educati sumus. Cur nō, inquit Piso, & potius me & te unã, qua potes parte his curis leuas, & simul, ut Pico isti puero nōnihil profis, qui te loquentẽ tam libenter audire cōsueuit? Qua nunc pote, inquam, id ego ratione? Si tabulas, inquit Piso, illas nobis pietas, quod & mihi sepe es pollicitus, recenfueris, quas & te toties uidisse fatebare, ubi & Poëtices, & omnium ferẽ, qui uersus, & carmina scripserunt, imagines graphicẽ, ut dicitur, depictæ fuerant. His enim, ut puto, sermonib. minus molestijs afficiemur. Tunc ego inquam: Nihil minus quã istud cogitabam, sed ita ut fit, ubi quid in animo est molestiæ, aliam rem ex alia mecum uolebam, & præcipuẽ Homericũ illud, quo Phœbum ait pestis nubes effugare. Si enim ea ratione, quam maximẽ probari uideo, à summo poëta dicitur, mirum est quod hoc æstatis calidissimo tẽpore tandiu pestilentia debacchetur. Bono igitur, inquit Piso, simus animo, breui soluetur: quare iam ista quæso
mitte,

mitte, nobisq; potius obsequere, hoc præcipuè tempore, quo nullū nobis posset opportunius præstari. Tum ego: Faciā ut Piso mones. sed nunquid adhuc memoria tenes, que superioribus annis de Poëtices tabulis tibi narraui? Et q̄maximè, respondit Piso. Cui ego: Dabo pro uirili operam, ut ea ipsa nunc reperam, ingenti sim licet, ut ait Plato, curarum & solitudinū euripo iactatus, adeò ut sim, quod dicitur, oblitus penè ungues et digitos. Agè, inquit Piso, incipe: solet ijs memoria res sufficere, qui figillatim quodam quasi ordine serieq; digesta narrant: fit enim rerum cognitio, ut sæpius audiui, quodam quasi nexu, & societatis uinculo. Ita est, inquam, ut dicis Piso, in ijs, quibus animus est suæ spontis: in affectis autem & perturbatis plerunq; aliter, atq; ipse dicis, euenire solet. Vos interim tamē attendite: nitar enim pro uiribus, ut satis ex parte uobis faciam. Et simul ego ad puerū conuersus: In bibliotheca, inquā, uestræ Pice familiæ, quæ ex omni uoluminū & librorū genere ante cognatas discordias copiosissimè referta fuit, nec minus signis & bellicis coronis ornata quàm laureis, illas ipsas quas adeò nunc rogat Piso Poëtices tabulas positas me spectare solitum memini, quæ, ut eo mihi tempore uidebatur, elegantissimè cōfectæ erant: nam præter ea quæ ad cōmensum & symmetrian, &

quã uocant opticen pertinent, pictor quoq; eas ad amussim graphide descriperat, & mira quadam signandi norma, & umbrarũ uenustate. Hic Piso: Quis earũ, inquit, fuerat pictor? Nomen, inquam, ego haud tibi facile dixerim: memini tamen Manardum nostrum sapius Cosman quendam nostratem dicere solitum, qui patrum nostrorũ memoria nonnulla eius artis opera præclara reliquit. Ad hæc Piso: Istius equidem pictoris & nomen audiui, & pictas ad aras tabulas persæpe prospexi, in quibus antiquitatem propius accessisse existimabat. Sed nihil hoc ad tabulas, tametsi Aristodemũ hospitem à Philostrato celebratum in suis imaginibus uidemus. His ergo missis, ipsius, inquit Piso, primæ iam tabulæ formam, modulumq; nobis exponas. Sic agam, inquam: & licet nequaquam, à me præfertim, possit planè describi, pro uirili tamen, si nõ penitus formare, uobis saltem insinuare conabor. Erat, inquam, eius primæ tabulæ area media quadrata ferè forma, cui colūna utrinq; Corinthia attollebatur, uirginali quadam proportionem confecta, capitulo uerò pro qualitate desuper imposito: has super colūnas transfuersum incumbibat epistylum, quod utrinque mutulũ sustinebat: quos super mutulos semicirculus iacebat, qui fascijs coronis, eiusq; cæteris partibus, ad huius exempli imaginem

ginem, quã uobis hic in puluere describam, erat ornatus.

Erant in ea igitur tabula Poëtica, & Poëtarum imaguncule, suis quaq; ordinibus distinctæ. Quid uerò in ea primū, ait, Piso offerebatur? Erat primū, inquã, in semicirculo, quem epistyllo & fornici superiorē interiacere diximus, area, in qua uenerandæ cuiusdam mulieris molli in pilento sedentis imago uisebatur, florenti quodam nitore perfulgida, cuius ipsius facies tenuissimo erat flāmeo uelata, mundo decenter compta muliebri, undiq; unionibus & crotalijs ex aurium labris dependentibus: sed quodam quasi furore mulier ipsa cōcita uidebatur, quod ex uelaminis tegmine subtilissimo uideri facile dabatur. Tabellã illa dextera porrigebat, uarijs numerorum distinctam figuris, inter quos ille præcipuus, qui sex dicitur, deinde qui quinq;, qui tamen inuicem interdū conueniunt: erat & numerus secundus, & tertius, ex quibus quartus & sextus resultabāt, uti ex quarto octauus, qui quadratus dicitur, ratione quadã æqualitatis, quã arithmetici Græci *ισόμυρα* uocant. Erat insuper uidere & alias nōnullas numerorū leges, quæ & alios sibi impares numeros assui & annecti patiebantur: horū tamen portiunculæ sublatione quadam, & depressione cōstabant, adeo ut sectionibus & cæsuris quibusdam

mirabilem habere uiderentur numerorum inæqualium cōnexionem & copulam. Sed inter has quinta præcipuè, & septima, & nona, mirabili quodam erant insertæ artificio. Hęc ipsa tamen erant uarijs depicta figuris, quas inter animalium aliarumq; rerum nō nullæ similes erant, quædam tortuosis (fas mihi sit uobiscum in præsentia Apuleij uerbis uti) in modum rotæ capreolatimq; condensis apicibus, sic ut tabellæ abacus diuersis depictus imaginibus mirandum in modum delectaret. Quæ cum ipse dixissem, Minus nos, inquit Piso, ista intelligimus: quare & Pico, & mihi gratissimū feceris, si ista planius edisserueris, atq; in primis, quænam sit ea matrona, cæteraq; quæ nobis parū nota sunt. Quibus ego: Imò sanè, inquā, libenter, ut simul & nobis gratificer, & memoriā exerceam, tametsi in longiorem me sermonem uocatis. Erat igitur ea matrona, quæ primo in suggestu offerebatur, Poëtica, quæ petorito seu pilento illo uehebatur, idq; ea, ut puto ratione, uel quòd maiestatem illius ac excellentiam significaret, uel quòd plurima antiquorū poëmata in plaustris recitari solita fuerāt, id quod & à scriptoribus est diligenter obseruatum. Quin uirum eloquentissimū Polemona dicere solitū scribit Philostratus, quæ soluta oratione dicuntur, humeris efferrī oportere: quæ uerò à Poëtis, curribus.

Poëmata in
plaustris re
citata.

ribus. Est & illud quoq; Græcis frequēti sermone usurpatū uerbum, *ἔξ ἀμύξης*, quod à pri scæ comædiæ Poëtis desumptum putatur, qui ex plaustris conuicia iactabant: unde & *ἔξ αἰμα* habere eiusmodi poëtica oratio dicitur. Astrabicon quoq; carmen bucolicū appellamus à uehiculi genere. Sed & illud sæpe Græci, Poëtarum orationem *ἔποχον* esse dicere solent, hoc est, quæ uehatur. Quin & M. Tulliū ad hoc alluisse sæpe credidi, cum ad Q. fratrem scriberet: Quoniam, inquit, scribis poëma ab eo nostrum probari, quadrigis poëticis, modo mihi date Britanniam, quam pingā coloribus tuis penicillo meo. quibus uerbis se de Cæsaris Britannica expeditione scripturum ait Cicero, ut ab eo eam rem edoctus fuerit. Quòd uero ea matrona uelatam faciem habere uideatur, ipsius poëtices arcanos sensus, & abdita sic dixerim mysteria, significare existimo: in poëtica enim unum plerunq; dici uidetur, aliud uerò significatur, & sensus quodam, ut ita dicam, uelamine occultatur. Nam, ut Plato scribit, Poëtica omnis obscuris uerborum inuolucris & ænigmatibus inuoluitur. Hac certè ratione Homerus Vlyssē inducit, comite Minerva, hoc est, prudentia ac sapientia monstra superasse, tyrannos uicisse, procos confecisse: non blanditijs & uoluptatibus allectum, esse à cursu nauigationis abductū. Et

*Astrabicon
carmen.*

Poëticam uelatam esse.

ut de nostris agam, non in Vergilio Aeneæ simplicem historiam admiramur, sed quandam quasi adumbratam tripartitæ humanæ uitæ imaginem, ut Aurelius Macrobius pluribus ostendit, qui & alibi subtili quadam diuisione fabularū species est executus. Hæc enim, ut inquit Cicero, conficta sunt à Poëtis, ut effictos nostros mores in alienis personis, expressamq; imaginem nostram uitæ quotidianæ uideamus. Quod ut planius intelligatis attendite. Non hic uobis quæ Metrodorus Lampfacenus, non quæ Ponticus Heraclides & Plutarchus, non quæ nostri Christiani, Iustinus, Eusebius, Basilii, Cyrillus, Augustinus, Fulgentius, alijq; prodidere referam, qui uel ad naturæ & rerū proprietates, ac elementorum inter se diuersitates, uel ad mores, id est, ethicen, uel ad deorum cultum rationemq; hoc est, ad theologiam, & deorum controuersias & prælia, & ipsorum etiam nomina transtulerunt, & interpretati sunt: uirtutes insuper & uitia, ac affectiones humanas eos significare cõtendunt, quo modo etiam intelligi uolunt omnem Orphei & Musæi, aliorumq; antiquorum uatum theologiam. Verùm his missis, quæ mea sunt ex me ipsi, si libet, audite.

Non, inquam, quod inter se pugnantes dei, & certantes à Poëtis inducuntur, & nõ-
suntquam ab mortalibus uulnerari, ita accipi debe-

pi debere existimetis, quasi re ipsa id factum sit, & credi oporteat: per ea enim significari prouidentia diuinæ effectus, qui alia nulla ratione comprehendi, aut explicari queunt, nisi mystico nobis inuolucro & uelamento significantur: facile etenim inde cognoscere poteritis, quare hæc Troianis, illa Græcis, uel hæc Romanis, illa Punicis numina faure uel obesse fingantur. Hinc connubia etiã & amores, hinc agitata cõuiuia. Nam ut omnium mittam allegorias, & physiologias quas uocant, quæ ab antiquis multis, tum etiã nostro tempore collectæ fuerunt, unus est certè deus omnipotens, cui sine nomine cum sit ipse, diuersi diuersa fecere nomina, omniũ qui pender facta mortalium immortalis ipse & æternus & incommutabilis, et si eius nobis in tanta luce caligantibus nec dispositissimã prouidentia eius intuentibus, uirtus interdũ sibi pugnare uidetur, & quasi, ut sic dicam, eandem & rem plerunq; uelle & nolle. Tunc Iuno contraria est & bellat Veneri, tunc Neptunus Apollini. Quid: nõne & apud Poëtas id facile aduertitis, immortales à mortalibus impeti, & quasi pati uulnera, cum uel impij & scelesti in diuinam maiestatem, suis impijs & nefandis & tot tantisque flagitijs feruntur: Tum Gigantes & terrogenæ Ioui bellum indicunt, tum Diomedes Venerem & Martem, tum Plutonem sau-

ciat Hercules & Iunonē: & hoc alij alio modo: humana enim uirtus tum carnis illecebras & mortis uiolentiam superat, & quasi uim, si fari licet, superis facit. Hinc etiam facilius cōnubia & amores interpretabimur, uel deorum erga homines, uel inter se, uel quoquo modo, si diuini amoris & humani rationē habere uolueritis: quotidie sic ē Iouis capite Minerua nascit̃, sic trinoctio Hercules concubitu concipit̃, & aliquis ex Thetide nascitur Achilles. Quid Genios, quos bonos & malos existimant: ut alia mittam, quæ plurima Platonici hac de re prodiderunt. Num & illud præclare à Stoicis astruū uidemus, Deū ipsum, per ipsius effectus diuersis nominibus nuncupari: ut unus cum sit, plures esse uideantur, quod cum ab alijs Græcis & Latinis, tum maximè à M. Varro ne, M. Tullio, & Aurelio August. pluribus ostenditur. Hinc igitur uidete, sine poëticiis figuris sacra quoque uolumina exponi nō posse. Quo enim modo, factū esse prælium in cælo, ab Ioanne dictum: quo modo Hebræi regis cantica interpretabimur: quo patet totum Iezechielis uaticiniū: quo totum ipsum, cuiusuis Ioannis, si non, ut isti uolunt, Euangelistæ est Apocalypsis: ut alia pleraq; mittam, nisi mystico & poëtico sensu ea cōscripta esse fateamur. Quare iure magnus ille Areopagita Dionysius, diuinā ait theolo-

theologiam poëticis plurimū figmentis uti solere. Sed hæctenus uobiscum egerim quomodo uelata sit Poëtica. Ista tu quidem, ait Pifo, altius repetisti, sed an nimis, ipse tu uideris: quare iam cætera quæ de imaginis pîctura restant, nobis exhibe. Sic faciã inquã. In ipsius Poëticae imagine, cum reliquus, tum capitis ornatus, elocutionis est elegantia, aptaq; uerborum compositio, quæ margaritis & inauribus, id est, tropis & figuris, & id genus cæteris ornatur. Quòd autē furere & afflari uidetur diuinus ille poëtarum pîritus, qui ἔνθεος à Græcis uocatur, quoniam iates & Poëtæ ipsi afflati cõcitantur, ut Democritus, & Plato, & post hos aliq; penè innumerabiles scripserunt, quem quidem furorẽ idem ipsi Græci, & M. quoq; Cicero ἔνθουσιασµὸν uocant, aliq; nōnulli thriasin: hinc idem quoq; Cicero musopatagon, uel ut aliq; legunt μουσπατακτὸν, hoc est, Musarum furore percussum poëtam appellat. Sunt etiam illa uocabula apud Pollucem, φοιβόλητος & μουρόλητος, de ijs qui Phæbi & Musarum numine afflantur. Tria uerò ex Platone huius furoris signa elicere possumus, quæ hic uobis paucis attingam. Primū autē illud est, quod qui sine eo sunt, singuli longo uix tempore singulas artes assequuntur: Poëtæ uerò suis carminibus, omniū artium certissima quædam argumẽta ostendūt. Deinde, quod poë

Poëticae ornatus.

Poëtarum furor.

Furoris poëtici tria signa.

tæ furore ipso agitati nõnulla plerunq; concinunt, quæ sedato mox furore, uix interdum ipsi intelligunt. Tum demum, quod nõ prudentissimi quiq; & eruditissimi, uerum infani quidam potius & alienatæ mentis in præstantissimos poëtas euadunt. atque hoc ideo Plato à deis factum asserit, ut non hominum inuentũ, sed cœleste munus esse pulchrum carmen cõdere uideamus. Fuere aliq; qui hæc in sydera conferre moliti sunt, & astris accepta referre: quos ideo hoc uobis loco nõ refello, quoniam à tuis Pice parente, & maiore patruo diuinè admodum & acutè confutata sunt. Parua uerò, quam matrona manu præferre uidetur tabella, uersuum & carminũ & rhythmorũ uaria est & diuersa formula, in quibus hexametri primas obtinēt, sicuti in numeris sextus, uti suis rationibus arithmetici & musici probant. Senarij tamē uersus diuersi sunt species, sicuti & quinarij. Sed hæc pridem bene in scholis accepistis. At nos, inquit Piso, illud quidē abs te expectamus: quid est quod ex numero, qui duo sunt, quatuor, & ex eo qui tres dicitur, sex resultare uidentur? Quibus ego: Hęc inquam, si me singulas per partes referre uelitis, nõ dies tota, nedum pomeridiana hæc hora sufficiat, sed summa tantum attingam. Secundus igitur ex quo quartus, & tertius ex quo senarius, dimetra & trimetra, & eiusmodi quæ

di quæ uocantur significare autumo, propter antiquam duorum pedum coniugationem, quam *συζυγίαν* Græci uocant, & *ταυτοποσίαν*, & dipodiam: dimetrū enim carmen quatuor, & trimetrum sex, ut scitis, pedes habet. Iam, inquit Piso, ista percepimus, cætera similiter abs te auemus audire, atq; in primis huius Pici gratia: quare, quænam quæso leges illæ sunt, quæ leges alias pati dicuntur, & quorū portiunculæ tum tolluntur tum deprimuntur, & cur literarū uariæ sunt atq; diuersæ figuræ? Ego hæc, inquã, uobis esse nota arbitrabar: nam quæ græcis uocabulis dicola distropha dicuntur, quæ item tricola retrastropha, & huius generis si qua sunt similia notantur, quæ tamen apud antiquos Poëtas, & in primis Pindarū, longè aliter posita esse uidentur. A principio etenim ueteres Lyricorū monostropha tantū carmina componebant, quod alibi uobis, hoc est, ubi de Lyricis Poëtis agemus, planius ostendam. Particulas autē quæ eleuantur & deprimuntur, pedum modulos & mensuras significare crediderim, quæ arsi & thesi cōstant: item numeros & cæsuras, sine quibus rauca & parum sonora est carminū modulata compositio, id quod in Actio copiose Pōtanus describit, ut nostis. Figurarū uerò diuersitas, literarū sunt uariæ formæ, quæ à græcis tum characteres dicuntur & *στοιχεῖα*, tum *γράμματα*, &

nostris literæ & elemēta, & notę: nulla enim est tam barbara natio, nulla à cultu tam aliena gens, quę nō peculiare & priuatas quasdam literas habeat. Ammonij philosophi est opinio, unamquandę gentem quę propria usā sit uoce, proprias quoq; literas & caractēres habuisse, & (quod ex ijs ego colligo) proprijs etiā & qualibuscunq; uel rhythmis uel uersibus oblectatā esse. Quare nō ab re fortasse fuerit, ut quę omnifariam de literarum inuentione traduntur, si pro te minus Piso, qui de ijs pridem libellū meditaris, in huius saltem pueri gratiā ab Atticis, ut Græci dicunt, usq; literis repetam. Et simul uterq; in me intuens, atq; annuenti similis sic Piso ait: Et in pueri, inquit, & mei gratiā (scio enim te dicturū quę mihi minus nota.) Sed agē, nunquid uetustiores cæteris Atticorū literæ? Minimē, inquam, puto: uetus tamen est Græcorum prouerbiū à paucis adhuc obseruatū, ut Atticis literis aliquid factū affirmet, quod sit uetustissimē factum: qua loquendi figura in Næra, si modò legitima ea fuit oratio, usus est Demosthenes. Scribit Val. Harpocraton, id quod etiā aliqua ex parte Suidas, quod scribendi ratio apud Græcos per xxiiii . literas serò est ab Ionibus reperta. Theopompus quoq; xxv . Philippicarum, fœdera ait aduersus barbarū non Atticis literis, sed Ionum sancita fuisse: quasi, ut puto, dicat, literis

Atticæ literæ.

ris recentioribus. Sunt tamē qui hoc in Cecropem Atheniensium & regem & legislatorem uetustissimū referunt, qui, ut statim subiungā, uel eas apud Athenienses primus inuenerit, uel, ut alij dicunt, obsoletas renouarit, cum fortē in omni Græcia literæ perditæ fuissent, aquarū, ut credit, alluione, ut est apud Diodorum Siculum: quibus quidem literis diutius leges duraturas Cecrops ipse censuit. Hinc illud igitur prouerbium, Ab Atticis usq; literis, uel dictum uel factū est. Nec istuc, inquit Piso, fuit à re proposita alienum: quare iam nobis Lili cætera expone. Et ego: Qualiter autem inuētæ sint literæ, & quo pacto, quæ afferre solent uiri doctrina excellentes, uobis breuiter hoc loco afferam. Cum enim, aiunt, animal sit homo rationis capax, & naturali quodam uinculo societatis cum alio homine astringat, & utrinq; esset ratio cōmunis, nec homo homini nisi colloqueretur associari possit, nec posse se cogitationes cōmunicare uideret, necesse illi fuit rebus uocabula imponere, id est, significantes quosdam sonos, ut, quoniā sentire animos suos non poterat, ad eos sibi copulandos sensu quasi interprete uteretur: sed audiri absentium uerba nō poterant, ergo ratio humana peperit literas, notatis omnibus oris ac linguæ sonis atq; discretis. Ita igitur inuentæ literæ & uoces, tum demū

Prouerb.

Literæ quo modo inuentæ.

& cetera disciplina, de quibus plura me uobis in praesentia dicere non attinet, ne a literis discedamus, de quibus duplicem esse quaestionem uidemus: namque ea quidem aut a natura esse dicuntur, aut ab arte. Quas a natura esse dicimus, earum sunt nomina in sermone ipso eiusque substantia, & ab ipso sunt sermonis exordio, ut modo dicebamus, forma. Quae uero sunt ab arte, longe post diuersis ab inuentoribus, diuersis & lineis & figuris conformatae fuere, illas quidem auribus, has oculis tantum comprehendimus. Sed illis quae a natura sunt missis, de inuentis & conformatis me dicentem attendite: dicam enim quam id breuius potero, a quibus inuenta, & quas in orbis regiones delatae, & de iis simul diuersas scriptorum opiniones. Primum ergo, ut hinc exordiar, Cornelius Tacitus per figuras, ait, animalium Aegyptij sensus mentis effingebant, & antiquissima monumenta memoriae humanae impressa saxi cernuntur, & literarum semet inuentores perhibent: ut hinc facilius uobis Lucani poetae uersus pateant, ita enim ille cecinit:

*Nondum flumineas Memphis contexere byblos
 Nouerat, in saxi tantum uolucresque feraeque,
 Sculptaque seruabant magicas animalia linguas.*

Quibus Poetae carminibus illud simul cognoscere potestis, quod parum est ab interpretibus annotatum, duplicem fuisse Aegyptiorum

ptiorū scribendi morem, uulgarem scilicet & sacrum, id quod etiam Herodotus prodidit & Isidorus. Vularis quidem post sacrum inuentus est, in chartis ex byblo, hoc est, ex papyro confectis (unde etiam dictæ sunt byblinæ epistolæ ab Epiphano & Hieronymo) in chartis, inquam, per scriptis figuris, non sacris literis, quas à dextra in sinistram ducebant Hebræorum more, quem & plerique alij seruant, cum nos Latini & Græci à sinistra in dextram scribere cōsueuerimus. Scribit Sextus Pompeius, ταποcon appellarunt Græci genus scribēdi sinistrorsum uersus, ut nunc dextrorsum uersus scribimus. Porrò & aliud scribendi genus inuenimus, quod Græci βεστροφιδου uocant, ut Pausanias ait: qđ quidem tale fuit, à fine uidelicet prioris uersus, secundum uersum conuertere, ut in diaulo cursu fit. Dictum uerò est ab arandi ratione, cum in extremo sulci in alterum sulcum boues cōuertuntur, ut grammaticū obseruant Græci. De hac eadem re sic Isidorus lib. vi. Versus autem uulgò uocati, quia sic scribebant antiqui sicut aratur terra: à sinistra enim ad dextram primū deducebant stylum, deinde conuertebat ab inferiore rursus ad dextram uersus, quos & hodie rustici uersus uocant. Hæc Isidorus. Sed de hoc genere uersuū aliàs, nūc de scribendi ratione, ne quid, qđ succurrerit, uos lateat. De In-

Aegyptiorū duplex scribendi mos.

Byblinæ epistolæ.

Τεποcon

dis agens Poggius, lib. 4. de fortunæ uarietate his uerbis alium ab his scribendi modum describit: Ceteri omnes, inquit, Indi in arborum folijs scribunt, ex quibus codices conficiunt admodum uenustos. Scribunt autem non, ut nos aut Hebræi, in latus, sed in locum à summo ad imum ducentes calamum. Hæc ille de Indis. Ad hæc subiungit Tacitus: Inde Phœnicas, quia mari præpollebant, literas intulisse Græciæ, gloriamque adeptos tanquam reppererint, quæ acceperant: quippe fama est Cadmum classe Phœnicum uectum, rudibus adhuc Græcorum populis artis eius autorem fuisse. Alij Danaum prodiderunt, quidam Cecropem Atheniensem, uel Linum Thebanum, & temporibus Troianis Palamedem Argiuum memorant sexdecim literarum formas, mox alios ac precipue Simonidem cæteras repperisse. Literas quidem nos in Musarum libello docuimus à Musis inuentas fuisse. Sed enim uero Aristophanes Aeschyli uersus quosdam commemorat, in quibus uidetur Prometheum asserere literarum compositionem adinuenisse. Plato insuper, & ab eo Cicero, item Diodorus & Lactantius à Mercurio Aegyptio, quem Thoyth uel Thoth, & Thautum alij uocauerunt, literas inuentas prodidere apud Aegyptios: alij ab Ifide dea, nonnulli ab Anubi, sunt qui Rhadamantum asserant apud Assyrios, Phrygiarum uero literarum sunt qui Herculem,

lem is qui Aegyptius fuit, inuentorē faciāt. Plinius tamen ait, arbitrari se literas semper fuisse Assyrias. Alij apud Syros repertas uolunt, quod & Eusebius ex antiquis astruit. Addit Plinius, utique in Græciam attulisse e Phœnice Cadmum sexdecim numero, ΑΒΓ ΔΕΙΚΛΜΝΟΠΡΣΤΥ, quibus Troiano bello Palamedē adiecisse quatuor, hac figura, ΘΞΦΧ. totidem post Simonidem Melicum, ΥΖΗΩ, quarum omnium uis in nostris recognoscitur. Aristoteles decem & octo prisca fuisse, ΑΒΓΔΕΚΛΜΝΟΠΡΣΤΥΧ. & duas ab Epicharmo additas, Θ & Υ, quàm à Palamede mauult. Anticlides in Aegypto inuenisse literas quendā nomine Memnona tradit quindecim annis ante Phoronem antiquissimū Græciæ regem, idq; monumentis approbare conatus est. E diuerso Epigenes apud Babylonios septingentorū uiginti annorum obseruationes syderū coctilibus la-terculis inscriptas docet, grauis autor in primis: qui minimū, Berofus & Critodemus, quadringentorū & octoginta annorū. Ex quo apparet, ut idem ait Plinius, æternus literarū usus, uel, ut ego interpretor, uetustissimus. In Latium literas attulere Pelasgi: pleriq; Carmentam aiūt, quæ & Nicostrata dicta est, Euandri mater: atque ideo ab initio xvi. tantūmodo Latinorū literæ fuerunt, uti etiam Græcorū, ut ostendimus: & penē

easdem fuisse idem Plinius asserit, quod plinius paulò post ostendam. At uerò Tacitus scribit in Italia Hetruscos literas à Corinthio Demaratho, Aborigenes ab Arcade Euandro didicisse. Scribit græcus historicus Socrates, Vulphilan, quē Gulphilam etiam uocatum uideo, Gothorum præfulem, Gothicas literas excogitasse, diuinasq; scripturas in eam etiam linguam conuertisse. Verū ut ad nostras redeam, XVI. utiq; antiquæ illæ, teste Rhemio grammatico. hæ autē sunt literæ, A B C D E G I L M N O P R S T V. postea addita est F, ex duplici gamma, hoc est, Γ γ, conflata, unde & illi nomen digammon. Item addita H spiritus nota, ex duobus, ut putatur, græcis accentibus ψυλδ & δασία Γ γ, quæ tamen litera seu nota aspiratis dictionibus conueniret, tum etiam an rigma à Claudio) (pro græca ψ. Sed omnia hæc cum ex latinis tum græcis grammaticis planius haurietis, tantum nunc illa ue stigemus, quæ ab illis uel parum obseruata, uel minus sunt prodita. Scribit Eustathius literas longas, id est, η & ω, itemq; duplices, primū Simonidem intulisse, cuiusmodi sunt ς ξ ψ. Philostratus in Heroicis literæ γ inuentionem Palamedi attribuit, quod & Martialis poëta subinnuit, cum ita cecinit:

Turbabis uersus nec litera tota uolabit,

Vnam perdideris si Palamedis auem.

Atq;

Atq; idcirco fortasse rectius apud Plinium
 Y quam Z, quæ una est duplicium, in his que
 supra cõmemorauimus reponendũ. Ex græ-
 cis tamen quidam XVI. illis antiquis Cad-
 mum Milesium has tres addidisse prodide-
 runt, θ φ χ, atq; hoc pacto per aliquot secu-
 la decẽ & nouẽ literis græcos usos esse, id qd
 cum ex alijs, tum etiã ex hoc argumẽto col-
 ligũt: nam cum ψ litera carerent, nõ ψαλλίδα,
 sed ψαλλίδα ea ætate scribebãt. Post hæc Si-
 monides Ceus duas uocales lõgas addidit υ
 & ω. Syracusius uerò alter, ut quidã opinant̃
 Simonides, ut alijs Epicharmus, tres superad-
 didit, ς ξ ψ, unde literę Syracusig in græco e-
 pigrammate nuncupatæ sunt à Menandro:
 atq; ita græcarũ XXI. literarum nume-
 rus perfectus est, quo numero etiam, ut sci-
 tis, totidem Homeri rhapsodiæ, Iliados scili-
 cõt & Odysseæ, confectæ sunt. Sanẽ in Samo
 quatuor & XX. literæ græcorũ primũ com-
 pertæ produntur à Callistrato. Sic Andron
 in tripode. Idem Ionũ literas tradidit Athe-
 nienfibus, qua re factum est ut literati Samijs
 dicti sint. Item illud, Samijs literatiorem esse
 neminem, qua de re in prouerbij multa. In-
 constans tamen est sententia non apud Lati-
 nos modò & græcos, sed aliarum quoq; gen-
 tium scriptores, de ipsarũ literarũ numero.
 Nam & Græcorũ quidam XIII. tantum lite-
 ras esse uoluerunt, quòd totidem sint uocis

elemēta, ut scribit Halicarnasseus Dionysius
 in rhetoricis. alij ferè innumerabiles, ut Se-
 xtus Pyrrhonius colligit, in qua re & apud
 Latinos uariatū, quod & ipsi ex autoribus
 uel iam collegistis, uel faciliè colligere pote-
 stis. Sed & hodie pleræq; in oriente & meri-
 die nationes in literarum numero uariant.
 Aliæ enim x x v i . sibi literas asciuere, alij
 sex etiam illis ultrà addidere, hoc est, usq; ad
 triginta duas: alia multò plures, ut Nubæ
 Africæ populi, qui septem & quadragin-
 ta literarum notis uti prodūtur, quod cum
 ab alijs, tum & à parente tuo Pice aliquan-
 do audiui. Chaldæi uerò & Syri, item Ara-
 mæi, quantum conijcere datur, stabiles ma-
 gis fuisse uidentur, tametsi & hi nō nihil ali-
 quando immutasse ferūtur. At uerò Hebræi
 ipsi ut Aegyptij uarij fuere, si Irenæo ita lib.
 secundo aduersus hæreses scribenti stamus:
 antiquæ enim, ait, & primæ Hebræorū lite-
 ræ & sacerdotales nuncupatę, decē quidem
 fuere numero: scribuntur autem quæq; per
 x v . nouissima litera copulata primę, & ideo
 quædam secundum subsequentiā scribūt,
 sicuti & nos, quædam uerò retrorsum, à de-
 xtra parte in sinistram ipsas retorquentes li-
 teras, id quod & Aegyptios factitasse paulò
 antè cōmemorauī. Porro è nostris quidam
 dum Esdræ Hebræorū scribæ uitam literis
 produnt, tradunt eum à dextra in sinistram
 scriben-

scribendi modum excogitasse, cum antea ad arationis regulam perscriberent Hebræi, ut & Græci aliquando, ut paulò antè cum de Græcis ageremus dicebam: quare & exarare literis, pro scribere adhuc dicere cōsueuimus. Scribebant enim, aiunt, à sinistro cornu in dextrum, & à dextro in sinistrum redibant: quam rem tacere uobis nolui, ut parū notam, parumq; ab alijs proditam. Verū huiusce rei fides sit penes autores. Certum, inquam, est Esdran ipsum scribam legisq; doctorem post captam ab Assyrijs Hierosolymam, & instaurationē templi sub rege Zorobabele alias literas reperisse, quas nunc usus habet. Nam ad illud usq; tempus, Hebrææ literæ & Samaritanæ eadem fuere, ut scribit Hieronymus. Sanè ut Hebræorū literæ numero sunt xxii , ita & Syrorū, & Chaldæorum: quin etiam ualde confines, & uno eodemq; sono, sed diuersis characteribus, ut etiam Samaritanorū. Sunt, inquam, xxii . Hebræorū literæ, quæ & ad xxvii . proferruntur, cum ijs uidelicet quæ duplices seu bifformes uocantur, & finales, ut quæ nisi in fine dictionū scribantur, quin & xxi illæ uetustiores habentur, ut ex Dauidis psalmis quibusdā, & threnis Hieremiæ Solomonisq; prouerbiorum sine. Nomen quoq; Dei quatuor literarū in græcis quibusdā uoluminibusq; ad Hieronymi tempora iisdem literis ex

pressum inueniebatur, id quod & ego in uetustissimo Diodori Siculi codice græco cõperi. Sanè & canon librorum apud Hebræos eodem numero est: has uerò, ut Eupolemus & Eusebius tradūt, Moses adinuenit, quod & alicubi scribit Iosephus. Philo tamen eas Abrahamo attribuit, & idem etiam alicubi Iosephus, & Romanus Clemens. Sed utiq; Moses ut Abrahamo posterior, Hebræas, Abrahamus ut antiquior Chaldæas & Syrias monstrasse feruntur: quæ si uera sunt, Enochi librum, cuius etiam à maximis nostris scriptoribus facta est mentio, cõmentitium esse fatendum est: Enochum enim ante cataclysmum & Nochi tempora fuisse palàm est. Sed non modò Enochi librum cõmentitium, uerum etiam Adami, de quo in Thalmud legitur, & apud Rabbi Abrahamum, quem illum de diuinitate conscripsisse Hebræi confingunt, ueluti etiam de Abelis libro. Quæ quidem librorum miracula, si nõ portenta potius, imperitis, minusq; in literis sacris uersatis nostris Christianis quibusdam illudentes Hebræi, narrare consueuerunt: quæ si uera forent, & non fictitia, (ut certè sunt) æternum alioqui literarum usum, ut etiam Plinius putauit, fateri necesse esset, quãdo & apud Platonem in Timæo, quod & Iustinus philosophus & martyr, ut alios mittam, recenset, multorũ millium annorum

norum apud Aegyptios literarū usum fuif-
 se proditum est. Simplicius quoque diligen-
 tissimus philosophus in cōmentarijs quos
 in libros Aristotelis de Cœlo accuratissimè
 scripsit, ita scriptum reliquit: Audiui & ego,
 inquit, Aegyptios non pauciores L X I I I .
 myriadibus annorum perscriptas habuisse
 syderū obseruationes. Babylonios uerò c .
 & XL I I I I . myriadibus. Hæc ille. Scire uerò
 uos puto, myriada decem millium numerū
 complecti. Alia aliorū eiusmodi incredibi-
 lia monstra potius quàm historias in præsen-
 tia mittimus, illa copiosius tractaturi in li-
 bro de annis & mensibus. Illud quoq; ut mi-
 hi annotatione dignum uisum est, ita uobis
 significandum duco, quòd ficuti imagines
 suas Astrologi in cœlo describunt, sic He-
 bræorum magistri suum in stellis alphabe-
 rum, uel, ut Picus senior ait nouo à se con-
 ficto uocabulo, alphabetarium, hoc est, suæ
 linguæ notas & elementa inueniri contē-
 dunt: pro stellis enim ipsi literas notare con-
 sueuere. Miracula ista quidem sunt, inquit
 Piso, & paradoxa, quod aiunt, quæ atrali-
 sti. Sunt, inquam, ut ais, sed notiora quæ sta-
 tim subiungam. Sunt inter autores, qui Phœ-
 niceas & Hebræas easdē penè fuisse tradant,
 atq; ab Hebræis Phœnicas accepisse, non ab
 Aegyptijs, ut Corn. Tacitus credidisse uide-
 tur. Nam quum Græci à Phœnicibus lite-

ras accepisse prodantur, & ea etiam ratione Eusebius græcas cum hebræis conferat, atq; easdem penè esse demonstrat (ut enim Aleph hebraica lingua disciplinam innuit, ita græcè alpha, quæ est inquisitio, exprimitur: & ita aperto ore pronunciat, ut etiam apud Latinos. & cætera quæ idem Eusebius hac de re pluribus est executus) quis rogo non uideat Phœniceas & Hebræas easdè penè fuisse? Hic Piso: Rectè tu quidem, ut mihi uideatur, colligis. Cui ego: Sed nolo, inquam, nūc ista curiosius subtiliusq; rimari, cum à Philone & Iosepho Hebræorum uernaculis, & ab Eupolemo, & Eusebio, & Hieronymo prodantur, ut qui nostris diebus in Hebræis multa cum laude, & docendo & scribendo uersantur: uobis in præsentia mittam. Si nihil est quod nobis, inquit Piso, amplius de inuentoribus afferas, uersiculos ego quosdam non sanè inconditos legere me, nescio cuius memini, quibus septem linguarum, quæ magis celebres haberentur, literarum inuentio traderetur, quos, si libet, recitabo. Sunt autem hi:

*Moses hebræas primus exarauit literas,
Mente Phœnices sagaci condiderunt Atticas.
Quas Latini scriptitanus ædidit Nicostrata,
Abram Syras. & idem repperit Chaldaicas.
Isis arte non minore protulit Aegyptias,
Guphila prompsit Cætarum quas uidemus ultimas.*

Quos

Quos uersus cum recitasset Pifo, Istorū, in-
 quā, ego memini, & à quo didiceris. Sed uos
 de literis, si uultis, reliqua ex me attēdite. Cir-
 cunfertur Archilochi particula de tempori-
 bus, in qua legit̄ Homerū Mæoniū, de quo in
 Homeri imagine agemus, Olympiade xxiiij.
 floruisse, qui literas emendauit, & earū for-
 mas & nomina: tum etiam linguam græcā,
 quæ etiam tum barbara erat & ruditatis ple-
 na, correxit, quam Cadmus Samothrax sub
 excidium Troianum in Græciam attulerat.
 Subdit idem paulò pōst: Sunt ergo nūc cha-
 ractères ab Homero forma elegātiore: nam
 primi barbariem quandam uetustam & nō
 Phœniceam ferebant, quia nihil Phœnicum
 habēt, ut cernimus, sed Galatarū & Mæonū
 figuras retinēt. Xenophon quoq; in libello
 qui de æqui uocis dicitur, sex Cadmi nomine
 cōmemorat: de quinto sic ait: Quintus, in-
 quit, Cadmus ante ruinas Troiæ harmonia
 Samothracia inclytus, qui à Prisca uxore ob
 harmoniam certamē passus, rediens à Phœ-
 nicia detulit in Græciam primus xvi. nu-
 mero literas rudes, nō Phœniceas, sed Gala-
 tarum & Mæonum persimiles characteri-
 bus: residuas retulerunt paulò pōst Palame-
 des & Simonides Melicus. Fuit & ultimus
 Cadmus, qui scribere docuit oratione solu-
 ta, cū ante literas aduectas atq; pōst, uerna-
 cūlo solum carmine uterentur, Haftenus

Xenophon. Sed & Suidas duos Cadmi nomine Milesios recenset, alterum Pandionis filium, qui solutę orationis primus fuisse fertur inuentor, paulò Orpheo iunior, & qui, ut idem scribit Suidas, in Græciam literas à Phœnicibus inuentas primus intulisse dictus est: alterum Archelai filium iuniorem. Plures certè rem hanc in Cadmum Agenoris Phœnicem retulere, ut paulò mox ostendam. Nunc reliquum eius afferamus quod scribit Archilochus. Idem, inquit, Homerus literarum formas & figuras reformauit, & grammaticę præcepta primus dedit, quum antea quisq; sermone scriberet simul & loqueretur uernaculo, quę profectò etiam Italia, quæ & magna Græcia dicta est, suscepit. Hactenus ille. Quæ uerba eò libentius uobis retuli, ut uideatis quãta sit huiusce rei uarietas. Sanè hoc loco missa facio quæ super hos autores Annius ille Vetulonijs cõmentus est multa & curiosa ad fastidiũ usq;. Gallorum enim & Hispanorũ literas græcis uertiores asserere non dubitauit, quin & ab illis Græcos accepisse: ut minus is insanire uideatur, qui se mōstrasse scriptis credidit, græcam linguã latinã nō esse antiquiorẽ. Sed ijs missis nostra prosequar. Herodotus Phœnicibus, ut paulò antè dicebã, literas attribueret uidei, quẽ & Lucanus sequit dum canit:

Phœnices primi (famæ si credimus) ausi

Mansu-

Manfuram rudibus uocem signare figuris.

Idem scribit Pomponius Mela his uerbis: Phœnicem illustrauere Phœnices solers hominum genus, & ad belli pacisque munia exitium, literas & literarum operas committit. Phœnices, inquam, Cadmo duce in Græciâ literas attulere, sed temporum curriculo cum sono figuras quoque sensim amisere. Eis autem primi Iones usi sunt, quapropter ait Herodotus, Phœnicæ literæ appellatæ sunt à Phœnicibus. Timon quoque Sillographus, ut est apud Sextum Pyrrhoniũ, *φοινικῶν σήματα κἀδμῶς* ideo suo carmine nuncupauit. Zopyrion & Phornutus, item Suidas, Phœnicea grammata, hoc est, *φοινικεῖα*. Meminit & Cicero in libris de nat. deorum. Alij Phœniceas literas sic appellatas autumant à Phœnice Agenoris filio, à quo nonnulli eas repertas primum uolunt, quod & Theophilus confirmat. Sunt qui, quod in palmarum folijs, quæ græcè *φοινίκης* uocantur, scribere antiqui consueuerint, Phœniceas dictas existimant. Scamone libro 2. de inuentis, eas sic uocatas prodit à Phœnice Actæonis filia. Actæon enim mare nullum, fœminas quatuor filias habuit, Aglaurum, Hersen, Pandrosum, & Phœnica, quæ quoniam uirgo diem obiit, pater Actæon in illius memoriâ Phœnicas literas nominauit. Scribit certè Herodotus, se, quæ à Cadmo in Græciâ delatæ sunt, literas uidisse Thebis in

templo Apollinis Ismenij, Ionicis literis ualde similes, atq; ea de re in testimoniũ tria affert græca epigrāmata. Sed nec illud uos lateat uelim, plerofq; esse, qui literis apices & accētus addendos, cum in græcis & latinis, tum etiam in Hebræis existiment. In latinis quidem penè obliteratedũ, cum nō nihil eis media ætas usa esset. Ab Hebræis uerò tum demum accentus additos sunt qui putāt, cum Esdras uir doctissimus post sacræ urbis halosin & excidium, literas & sacros libros reformauit. Sunt qui multò post id factũ scribant, idq; his argumentis ostendere conantur, qđ de ijs nulla fiat mentio in Thalmud, cum eius rei in eo ut fieret, sæpius occurreret. Tum & illud afferunt, quod eorum nec Origenes, nec Eusebius, nec noster Hieronymus uspiam uerbum fecerint. Auen quoq; Esdras hac de re his propè uerbis: Vidi, inquit, in libro qui dicitur Zachoth, consuetudinem & morem fuisse sapientũ Tiberiadis, qui radix sunt & præcipui Hebræorũ, quòd ab eis extiterũt hi, qui punctuationes seu notationes Mesoreth reppererunt, & nos accepimus ab eis omnem punctandi rationem. Haectenus ille. Sanè sapientes Tiberiadis, ne id uos lateat, apud Hebræos doctores præcipui posterioribus temporibus fuere, quorũ & Hieronymus meminit, seq; ex eis præceptorem unũ habuisse asserit. Sed de hac eadẽ

re men-

*Sapientes
Tiberiadis.*

re mentio est in libro qui Bilances inscribitur, id est, Mosnai, his uerbis: Post, inquit, auctores Thalmud extiterunt scriptores in legē, & hi qui Mesoreth condiderunt, & post eos grāmatici. Patēre igitur aiunt, eam punctandi rationem serò excogitatam fuisse, & Mesoreth nuncupatam. Sedenim & Græcos uetustissimos accentibus non usos esse manifestis rationib. compertū habemus. accentus, inquam, longo post tēpore à Græcis superadditi fuerūt. quin & hoc ipso tempore uetustissima marmora cum Romæ plurima, tum aliubi gentiū etiam pleraq; ipse ego sine accentibus, literis græcis inscripta & uidi & legi. Nōnullos insuper antiquissimos codices Dorica lingua perscriptos, inter quos est Archimedis codex peruetustus hic apud Albertū nostrū Carpeñ. principem. Sunt & talia græca Sibyllina carmina de ludis secularibus, quæ in medium profert Zosimus græcus historicus. Est & Callimachi elegia, quā etiam Politianus agnouit. ut magis ridiculum id sit, quod quidam de serpentis Cadmi dentibus, & fabulosis spartis terrigenis cōminiscunt: idq; ideo, ut accentus ostendant antiquis in usu fuisse. at uos, ut ipse retuli, sic rem hanc habete. Nunc id quoq; attendite, ut quibus uocibus nuncupentur ab auctorebus accentus, scire queatis. Quòd igitur dictionibus accināt, à nostris accentus dicuntur.

*Accentus cur
dicti.*

tur. Eadē fermè ratione à Græcis *προσωδία* appellatur: & Gellio, & Martiano, & Diome de testibus, tum uocum moderamenta & fastigia, & uocis animæ ac feminaria, tum etiã uoculationes, & accentuunculæ, & tenores, & soni, interdum & cacumina dicuntur, quòd rationem pronūciandæ orationis ostendant: ut mirum id mecum uobis uideri possit, quod à uiro doctissimo, cū discipulis omnibus liberalibus, tum trium linguarum cognitione, hebræa, græca, & latina, proditū est, qui censebat dictiones pronūciandas esse ex syllabæ quantitate longa uel breui, nō ex accentus ratione, idq; pluribus argumentis astruere nixus, paucis persuasit. Verū nos reliquum prosequamur de literis, ut totū, qd pollicitus sum, uobis exoluā. Scribit Plinius, primus omniū gentiū cōsensus tacitus cōspirauit, ut Ionum literis uterentur. Sed & ueteres easdem penè literas fuisse quæ nunc latinæ, Priscianus grāmaticus, & Plinius quoq; prodidit, qui, Indicio est, inquit, Delphica tabula antiqui græcis, quæ est in palatio, dono principum Mineruæ dicata in bibliotheca, cum inscriptione tali: ΝΑΥΣΙΚΡΑΤΗΣ ΤΙΣΑΜΕΝΟΥ ΑΘΗΝΑΙΟΣ ΑΝΕΘΗΚΕΝ. cuius quidem tabulæ & Palæmon & Papyrianus grammatici meminerunt. ut hi eò magis ridendi sint, qui apud Plinium superadiectum id totum existimāt, quod

quod est de Nausicratis inscriptione. Hac certe forma antiquiores Græcorum literas fuisse cum manifestè colligit utraque lingua eruditus Ioānes Lascaris, in ea epistola quā Petro Medici reipublicæ Florentinæ principi, in græcorū epigrammatū æditione dedit: tum etiā apud Athenæum uidemus ubi gryphorū mentio agitur, ut alios mittā. Iam uerò ad Latinos redeo, qui Hetruscorū literis primū uti solebāt: Hetruscorū inquā, quarū literarū adhuc extant caractères à Latinis diuersissimi, ut memini me uobis aliās ostendere, & simul inscriptiones ex ijs uetustas collectas à Collenuccio et Annio, & post etiā ab alijs uulgatas. Eæ aut Hetruscorū literę à Lydis Tyrrenis eò delatæ credunt. Postea quæ uerò Hetruscorū res debilitari cœpere, Latini sese Græcis penitus addixere, id quod palam cognoscimus ex ijs quæ in manib. habent originū Catonis Porti fragmētis. Sed Roma, inquit, tum rudis erat, cum relictis literis & disciplinis Hetruscis, mirabunda græcis fabulis rerū & disciplinarū errorib. ligaret, quas ipsi Hetrusci semper horruerunt, neque ob id unquam latinas literas uoluerūt suscipere usque ad Cæcinnā Volturrhenū magistrū quadrigarū & augurū principē, patrē Menippi, & auum Menedori, quas ante illū pater eius Volturrhenus, auusque Titus, & proauus Turrhenus semper Romanis principibus charissimus,

renuerunt, cum ad eas recipiendas urgerentur. Nam & ipse Turrhenus, patre Elbio Vol turrheno, & rege Hetruscorū ultimo ad lacū Vadimonis cæso, & quidem ad reddendam urbem anno secundo Olympiadis cxxiii. al lici potuit, sed ad recipiendas latinas literas nunq̄ persuaderi potuit. & hæc quidē Cato, ut circumfertur. Cæterū latinis literis sic ex multo tēpore cōstitutis & ordinatis, ab usq; Claudij Cæsaris temporibus eadem consti tere, & id quod nec Longobardi, nec Gothi, nec Hunni, & Vuandali, cæteræq; barbare nationes, quæ in Italiã toties cum armis ir ruerunt, & ferro & igni toties uastarūt, face re potuerūt, unus nunc demū aut alter, uiri sanè docti in uernaculis exprimendis Hetru sctorum, ut aiunt, uocibus, nouas literas no uasq; formas meditātur, idq; nō minore stu dio quàm labore, & scriptis etiam prodere fatagunt: quod illis bene uertat. Nam quæ tam rudis & barbara natio, tam asperi & du ri, ne anhelantis dicam, sermonis, quæ nō la tinis literis utatur: suosq; per illas nō expri mat animi cōceptus, uel excribat uerba etiã plerunq; stridentia? Sed nunquid ideo mi nus compti & elegantes fuere Fran. Petrar cha, Io. Boccatus, Danthes, & alij, quia ig norauere istas tanta arte nuper excogitatas literas? Absit, quin hi ipsi nouarū literarū in uentores facilem satis scribendi uiam, diffi cillimam

cillimã, ijs qui eam pergere uolunt, efficere uident. Hic Píso, dum ego hæc dixissem: Poterant hi fanè, inquit, moneri, suum hoc inuentum nouarũ literarũ non diutius in hominum memoria duraturũ, quàm excogitatae Claudij Cæsaris literæ, quæ uix in usu tan diu perstitere, quandiu ille uixit: horũ augur nec tandiu superfuturas, ipsis enim adhuc uiuentibus & spirantib. interibũt. Quibus ego: Rectè inquam tu Píso: nam & legimus apud maiores Dionysiu quendam Lincium syllabarũ omniũ singulas formas aptissimas fecisse, & ob id statua suo tempore honoratũ fuisse, nunc uerò non modò syllabarum ipsas formas extare, sed uix nomẽ au dimus. Verũ de his præclaris nouarũ literarum inuentoribus hætenus. Si uerò literarũ uirtutes & potestates cupitis, si deniq; quo pacto pronounciari, quo sono, quo spiri tu, & oris gestu, & forma, quãue eius parte, omnia hæc ab Halicarnasseo, Terentiano & Capella alijsq; quos iam tu fortè Píso legisti, & posthac cum Pico puero hoc nostro legere poteris. Nam de hebraicis ipsi statim in rudimentorũ exordio docent, quæ guttore, palato, lingua, quæ dentib. seu labijs enunciantæ sint. Quo fit, ut mecum iure ridere queatis, si uerum est quod dudum intelligo, Germanũ hominem ad tantam arrogantiam, si nõ potius uecordiam, peruenisse, ut Græ-

cos & Italos, etiã Romanos ipsos se docturum putet, & palàm in coronis iactet, quomodo rectè pronuciandum sit atq; legendum, quin illum etiam hac de re libros meditari, quos ædat in uulgus. Hoc cum dixissem, subridens inquit Píso: O rem ridiculam quam narras, inquit, Lili, Germanúm ne hominem nunc demũ Romanã græcamq; linguam, Græcos & Romanos homines profiteri se uelle docere, easq; si dijs placet, pronuciare: is saltẽ, si nõ tot suis scriptis, Anacharsidis dicto moneri poterat. Sed ista, inquam, amici risu deuoranda, nosq; nostrũ institutum potius terminemus, & de literis tandem concludamus, illud afferentes, tam Græcos quàm Latinos, numeros apud anti quos per literas expressisse, id quod & hodie ex parte seruãt Græci & Hebræi. Sed subinde superiorib. ætatib. notæ atq; figurę mutætę sunt. Sanè apud Græcos is character qui sex significat, hoc est ς, Epifemi character uocatur, ut est apud Theophylactum. Et ab his certè numerorum literis Pythagoras, & eum secuti Pythagoræi, si non potius ille ab Ægyptijs edoctus, secretã illam & arcanã, ne supersticiosam uerius dicam, numerorũ rationem cõmenti sunt, qua quid euenturũ esset ratũm ue foret pronuciabant: qua de re alibi. Ab hac quoq; ut uidetur, superstitione Pythagorica Ægyptiacæ, Marcus &

Colar-

Colarbasus suæ hæreseos originem traxere, de qua, quoniam res parum nota est, uobiscum ex Tertulliano agam. Ita enim ipse in libro de hæresibus: Non defuerunt, inquit, post hos Marcus quidam & Colarbasus, nouam hæresim ex Græcorum alphabeto componentes. Negant enim ueritatem sine istis posse literis inueniri, imò totam plenitudinem & perfectionem ueritatis in istis literis esse dispositam: propter enim hanc causam Christum dixisse, Ego sum α & ω . Ω mega denique in Iesum Christum descendisse, id est, columbam in Iesum uenisse, quæ græco nomine cum $\pi\epsilon\rho\iota\tau\epsilon\rho\alpha$ pronunciatur, habere secundum numerum DCCC I. Percurrunt isti ω ψ χ ϕ ν , totum usque ad Alphabetum, & computant ogdoadas & decadas. Hactenus obscure ille quidem: longe uerò plura de eiusmodi Colarbasii & Marci ineptiis ac deliramentis, Irenæus libro primo aduersus Valentini & similibus hæreses tradidit. Sed de eisdem agit & Philastrius Brixinensis antistes, in eo libro qui de hæresibus inscribitur, quo tamen loco non ille Colarbasum, sed C. Bassum uocare uidetur. Sed rideatis licet horum ineptias antiquorum, & utinam nō & hodie essent huiusmodi leues ac superstitiosi homines, qui & amorum & negotiorum inde euentus colligere anxie studerēt. His sic à me dictis, Et ridere, inquit Piso,

Hieroglyphi-
ca & hierati-
ca literæ.

nobis liber, & audiuisse iuuat, neq; enim ista aliàs audiimus. Sed iam, inquam ego, tempus est ut ad tabulam redeam. Animalium igitur (ut unde digressus fueram in uiam redeam) cæterarumq; rerum figuræ, quæ in tabella depicta fuerant, Aegyptiorum & Aethiopum sacrae sunt literæ, quas ideo Græci hieroglyphicas & hieraticas nuncupant, quibus literis sacros suos libros & indigitamenta cõscripta Aegyptios habuisse legimus. Cum enim inter cætera numina magnæ deæ Isidis sacra & uota nuncuparent, ueterem, ut scribit Lucius Apuleius, librum proferebant, in quo uersus depicti, eiusmodi literis erant. Tunc puer Picus: Extant ne, ait, aliqua istarum notæ literarum, seu istas ipsas qui doceat liber? Vtrunq; inquam, extat mi Pice. Nam cum in quamplurimis monumētis marmoreisq; obeliscis atq; columnis, hodie quoq; literæ hæc spectentur passim, tum de nonnullis etiã Porphyrius, Diodorus, Plutarchus, Herodotus, Eusebius, Tacitus, Ammianus, Rufinus, & alij pleriq; meminerunt. quin & Chæremón philosophus hieroglyphica scripsisse dictus est: & Horus Apollo Aegyptius sua lingua idem factitauit, cuius pars nunc quoq; in græcū tralata sermonem, mendosa licet & manca, legitur. Sed de his literis satis. Nam Picarius Valerianus uir tum probitate, tum literarum studio mihi charissimus, de his iam pridem

pridem ingens uolumen parturit: quare de his fatis. Poëticæ igitur imago picta in tabula, altera manu sphaeram seu globum continebat, qui totius mundi formam habere uidebatur. subucula uerò & interiore tunica succincta, sed superiore ueste ampla ac laciniosa discincta, quæ polymitario & plumario opere cõfecta fuerat, dextrum nuda pedem, sinistrũ ridenti Sicyonio induta. Eius ante pedes sparsæ iacebant coronæ ex lauru, hederâ, myrto, alijsq; frondibus, folijs decussatim intertextæ, quæ nisi emeritis, & multo quibusdam sudore profusis dabantur. Aderrant tamen, ut uidebatur, nõnulli temerarij ac impudentes, ut est hodie et semper fuit hominum quorũdam genus, qui improbè eas rapiebant, clamq; sibi incõcinnas quasdam ac male compositas coronas cõsuebant. Integras uerò ac inuiolatas eas nulli assequi poterant, ni quæ eo loci tripudia choreasq; subsultim ducebant in numerũ nouem puellæ cum intonso ac imberbi adolescētulo, exhibuissent. Propter has & Pitho dea sedebat, quæ haustum liquidissimũ quendam liquorẽ ex Orchomenio Gratiarũ fonte nõnullis canentibus propinabat. Tunc in me intuens Piso, mira mehercule ait pictura. sed quid ista præ se ferant, ex te audire non minus hic puer Picus, quàm ego, auemus. neq; nos sermonẽ interrumpere dixeris, nam cu-

*Redit ad poëti
cæ imaginem.*

pidi, si nō magis curiosi sumus, & qui si non
 cūcta, certè plurima scire cōcupiscimus. At
 ego illis subridēs inquā, curiosi quoq; uterq;
 Lucius. Mitte quęso nūc Lili iocos, Piso ait,
 & qđ auemus maximè, rē omnē nobis expla
 na. Sit, inquā, hoc quidē ioco dictū, memine
 ritis tamē sedulò illius Cleobuli sentētiaē seu
 cuiusuis alterius, omnib. in rebus optimū ef
 se tēpus. nec hoc tantū uobis in præsentia di
 ctum, sed semp dictū putate. quare iam atten
 dite, cur sinistra sphærā præferat Poëtica. Ra
 tio hæc est, qđ nihil usquam gentiū est in to
 to mundi ambitu, seu quæ supra lunā perpe
 tua atq; æternā, seu quę citima sunt mortalia
 atq; caduca, quę nō fuerint uersib. decātata,
 id qđ planè me plurib. uobis ostensurū exi
 stimo, ex imaginū poëtarū fermè omniū nar
 ratiōe. Quòd uerò interiores succinctas ge
 stare uestes uideat, id in causā putauerim, qđ
 qui seria & naturæ secreta scripserūt, succin
 ctō & expedito usi sunt sermone: at qui bel
 la, amores, lusus, & id genus cætera, ornato
 cōpto atq; diffuso, qui per superiorē amplā
 et lacinosam uestē significat. Nec id prætere
 mirū uobis uideat, qđ altero sit pedenuda:
 nā & in uersib. pangēdisq; carminib. quidā
 quoq; nudi sunt pedes, & nullo fermè lepōre
 cōditi, ut spō dei, iambi, & qui à græcis musi
 cis ἀλωροι dicunt. quidā illecebris omnib. om
 niq; uenere & gratia præditi, quales dactyli,
 & ana-

& anapaesti, & trochæi. Nouë aut puellas cū iuuenē saltātes, nouë cū Apolline Musas, uel Baccho esse crediderim, quos Poëtici furoris præfides antiqui putauerē. Sed de Musis nihil, inquā, nūc uobis amplius, quādō sub examē nūc libellū habeo qui adoleſcēti mihi ē manib. exciderat, illū propediē à me reformatū legetis. Nunc illud, qua ratione in numerū choreas ducere Musæ ipſe uideant exponā. Memini me, inquā, apud autores legere, suas saltationū species poëmatis & carminib. ascriptas ueteres habuisse. nā Lyricę poëseos pyrrhicha, gymnopædice & hyporchematica esse dicit. *Gymnopædice* quidem nomen in memoriā mihi reuocauit illud, ut & uobis recenserē moris fuisse in Dionysijs, ut nudī choreas pueri agitarēt, cuius rei modū describit Athenęus in xiiii. di. philosoph. Qua ex re illud uobis magis liquere debet, qđ est apud M. Tulliū in oratione pro rege Deiotaro, cui obiectū à Philippo & Castore fuerat, quod nudus & senex saltasset: de cuius saltationis modo, ne quidē uerbū est factū ab interpretibus. Verū ad institutū redeo. Fuere item saltationū scenicarū species tres, tragica, comica, satyrica. à quibusdā et tyrbasia dithyramborū, cordax comediarū, unde *νορδα* uerbū obscenū apud Græcos, qđ est saltando lūbos agito. hinc & cordacismus saltationis species turpis & indecens, cuius in

Philippicis meminit Demosthenes, q̄d uocabulum Vlpianus & Harpocracion interpretantur. Verumenimvero Arrianus Cordacem satyricum saltationis genus esse scripsit, in Indiaq̄ à Baccho ait institutū fuisse.

Sicinnis. Sicinnis satyris conuenire existimatur: unde & Sicinnistæ Satyri dicuntur. Nonnulli barbarum quempiam Sicinnon, alij Cretensem & inuenisse & nomen dedisse prodidere. Sunt qui Therfippum Sicinnin primū saltasse scribāt, & deduci à uerbo *σάροδου*, hoc est, à quatiendo concutiendoue. Alij Sicinnin magis quidem comicam scribūt, eamq̄ Phrygas primos saltasse in Sabazij Dionysij celebritate. Sic uerò nuncupata ex Arriani sententia, ab una Cybelis nympharū, cui

Emmeleia. id nomen erat. Alij aliter. Fuit uerò Emmeleia Tragædiarū saltatio, in qua Bathyllum Alexandrinū excelluisse legimus. Fuerūt & qui Sicinnin Tragædiarum fuisse prodiderunt. Alij Emmeleiam militarem: de quibus omnibus Iulius Pollux, & Dionysius Halicarnass. & Ammonius, & Suidas, & omnibus his copiosius Athenæus, ut alios mittā. Sed & Pylades Cilix histrio præclare hac de re apud Græcos scripsisse traditur. Saltandi uerò artem, & illius inuentionē Arcadibus acceptam scriptores referūt. Non sum ignarus aliquos esse, qui ab ipso mundi exordio saltandi rationem excogitatam prodidere,
 exemplo

exemplo desumpto ab ipsa cœli & syderum
 uertigine. Restat ille etiã nobis, ait Piso, scru-
 pulus, quid coronæ, quid dea Pitho signifi-
 cet. Hæc uos, inquam, minimè latere arbitra-
 bar. quæ etenim ex lauru corona fit, uictori-
 bus & heroicis conuenit Poëtis, ut est apud
 Horatiũ & Papinnium, cum prius tantũm
 ducibus Imperatoribusq; daretur, qđ scili-
 cet fulmine nõ icitur. Quæ ex hedera, quæ si
 Dioscoridi credimus, ideo poëtica uocatur,
 Lyricis Poëtis, ut aliquib. placet, dicata. Sa-
 nè nõ ex omni hedera poëtica coronæ, sed
 ex ea nigra specie, cui flos fit croceus, folijs
 non adeò tamen pullis, quam & Nysiam &
 Bacchicam & Dionysiam uocatã legimus,
 ingentibus corymbis. Quæ ex myrto coro-
 na fuit, dabatur Eroticis poëtis, hoc est, ama-
 toria scribentibus. Quæ uerò ex ijs omnib.
 uel diuersis ex frondibus constat, quam ab
 antiquis pancarpiam uocatã uideo, illis at-
 tribui posse uidetur, qui in omni carminum
 genere gloriose & cum laude scripserunt: ta-
 met si hæc uariè confusèq; à poëtis & scripto-
 ribus referuntur. Quòd clam uerò ac impu-
 denter à nõnullis diripiantur, nõ nostra, ut
 uidetis, hoc indiget interpretatione. Præter
 enim ualde paucos, hac tempestate, meritas
 capiti coronas & Musarum ferta imponere
 sibi uidemus. quin (pro pudor) pro lauro &
 hedera, urticis blitoq; ac brassicis nostri nõ

poëtę, sed linguaces nebulones coronant, et uerboia petūt principū priuilegia: qui tamē coronādi mos, si nō abusus, quo sibi magnā & dignitatis & honoris accessionē hi fieri arbitrant, qui uel à Ro. pontifice, uel à Cæsare cæterisq; principib. & regib. seu ab his legatis & facultatē habentib. insigniunt coronātūrue, ipsorūq; honorant, uel certē onerant, diplomatib. scriptisq; tabellis, nō antiquus ille quidē fuit, nec multis antē seculis institutus, unde mirū est, cur tātopere à q̄ plurimis umbratilis hęc dignitas ambiat, expetaturq;, cum poētā fieri non principū priuilegijs, nō diplomatibus, nō etiā tabellionū publico testimonio, manifestē & apertē sciamus, sed eleganti potius eius facultatis cōpositione, quā tum diligenti & accurata lectiōe, & studio bonorū uatū, tum & natura ipsa, tum maxime utroq; assequimur. Hic ad me conuersus Piso: Verū ne istud, inquit, q̄d ais Lili, quōd nō, ut nūc moris est, poëtæ apud ueteres per priuilegia & diplomata instituerent? Verissimum inquā, id q̄d etiā patrū nostrorū ætate poëta quidam ridens tot suorū temporū laurigeros poëtas nō insulse, ita canēs ostendit:

Temporibus priscais cum secula docta fuere,

Qui gereret laurum uertice rarus erat.

Nunc indocta rudes homines cum secula gignant,

Laurigeros uates angulus omnis habet.

Nil igitur mirum tot cingi tempora lauro,

Quod

Quod regū est munus, iudicis antè fuit. Videtis nō apud antiq̄s multos fuisse laurigeros. Nā etsi aliquæ extāt inscriptiones in poëtarū cōmendationē, ut Cl. Claudiani, et L. Pudentis aliorūq̄, ut in imaginib. eorū uobis ostendā, itēq̄ poëtę ipsi plerūq̄ sibi coronas inter canendū petāt, ut cū Verg. ait, Atq̄ hāc sine tēpora circū Inter uictrices hederā tibi serpere lauros. & cū Melpomenē Horat. Flaccus comā sibi Delphica lauru cingere flagitat, nō hęc ipsa tamē coronādi antiquū arguunt fuisse institutū. Nō enim multō ante Petrar cham, q̄d equidē cōpererim, ad cōtundendā hominū arrogantia Poëtica facultate abutentiū, ut alia pleraq̄, Pontifices ac Cæsares id sibi usurpauere, quò scilicet sibi homines addictos magis facerēt. quē tamē coronādi morē si ritè per censes & æquos & peritos non ignaros iudices præstareēt, haud equidē damnarim. Vnde uerò, inquit Piso, mos iste potuit sumpsisse principiū: uix eīm temerè cepisse crediderim. Tunc ego: Ne quicq̄ uobis q̄d ex me queratis negem, qua hac in re cōiectura ducar, uobis exponā. Scribit in v. symposiacion Plutarch. uetustissimū fuisse institutū Poëtices certamē, repetitq̄ ab Homeri Hesiōdiq̄ usq̄ tēporibus, cū simul ambo hi Poëtę certarūt in funere Oelyci Thessali: quā historiā in Hesiōdi imagine copiosius recitabo. quare uos scire oportet, à gręcis, ut altarū

Coronādi poëtas mos unde cæperit.

multarū rerum, sic quoq; literarū & carmi-
 num ludos ac certamina instituta fuisse, ut
 earum rerum studiosi exercerentur, & simul
 populi oblectarentur. audiuitis enim poë-
 tarum sępe certamina & uictorias, electosq;
 ad id iudices, quibus iudicādi munus man-
 dabatur, ut Ptolemæum apud antiquos fe-
 cisse uidemus, qui iudices in suis ludis sta-
 tuit, quod pluribus describit Victruuius, ut
 etiam planius in multis recensendis poëtis
 uobis palām faciā. Quin & ab ipsis Græcis,
 Neronem Cæsarem apud Latinos idem in-
 stituisse accepimus, & post eum Fl. Domitia-
 nus, aliq; deinceps nōnulli. Cum itaq; pau-
 latim literarum studia obsolescerent, iamq;
 ferē essent desita, eius tum demum facultatis
 & disciplinæ (ut faciliē credi potest) cupido
 quædam ambitiosa, & desiderium homini-
 bus iniectum est, unde emanauit hæc coro-
 nandi consuetudo, si non potius abusio, ut
 etiam creandi artium & disciplinarū magi-
 stros & doctores. Tametsi uetustū fuisse mo-
 rem legimus capiendorum insignium, quo-
 rum ita in Basilij monodia in hūc propē mo-
 dum Nazianzenus: Omnia, inquit, iam Basi-
 lius affecutus, quæ & philosopho, & orato-
 ri, & sacerdoti opus erant: cum in his hono-
 ris ac professionis de more insignia posset
 accipere, faciliē despexit, & superuacua puta-
 uit, ut qui nō phaleras, sed ueram ex his do-
 ctrinæ

ctrinæ utilitatē fusciperet. Hæc ille. Sed unde coronarum usus, à quibusue incæperit, quotq; earum genera, & nomina, quibusue personarū generibus, rebusq; conuenirent, multa Septimius Tertullianus in libro de corona militis, & nonnulla Plinius in nat. hist. & Gellius. Theophrastus quoq; de coronis scripsit, item Callimachus & Mnesteus medici: tum multò plura Cl. Saturninus, qui de ijs librum scripsit, in quo ita earum differuit & origines & causas, species insuper & solennitates, ut, Septimij uerbis utar, nulla floris gratia, nulla frondis lætitia, nullus ce spes aut palmes inueniatur, qui non sit alicuius capiti consecratus. Scripsit & his diebus libellum uir doctus & eruditus de coronis, ex quo cū libuerit plura legetis. Nūc hac de re sātis, ne quæ parum ad tabulam faciūt afferre uideamur, atq; idcirco ad deam ipsam Pitho, de qua ex me modò quærebat, me ipse conuertam. Ea quidem persuadendi quædam dea est, ut interpretatur Fabius: ab alijs modò lepos, modò suada, interdum suadela nuncupatur, quæ ideo gratiarum liquorem aliquorum labijs infundere dicitur, quoniam efficacius animis hominum inhærent quæ per carmina traduntur: eadem quoq; causa facilius memoriæ mandantur, quod tamen in numeros refert Aristoteles, quòd ijs mensurètur, Sedenim cur

Pitho dea.

sensus magis carminib. afficiantur, eam causam Cleanthem dicere solitū accepimus, qđ sicut spiritus noster clariorē sonum reddit cum illum tuba per longi canalis angustias tractum patenti ore nouissimè effund. t. sic sensus nostros carminis arcta necessitas clariores efficit: negligentiusq; ut ille ait, nos percutiunt, quæ soluta oratione dicuntur, quàm quæ astrictis certis pedibus & numeris, quasi euibrato lacerto in nostorquētur. Atq; ideo Victruuius egregius architecturę scriptor agrè fert, se haudquaquā posse carmine sua præcepta tradere: nam carminum, inquit, & pedum, & uerborum elegans dispositio, sensus prolectando legentium eos ad summa perducit. Nō sine igit gratia poetæ uidentur posse placere, atq; ob id flexanima ipsa Pitho propinare fingit suauē quendam gratiarū liquorem: ea inquam Pitho, quam in Periclis labris infedisse ueteris Comædię Poëtę fabulati sunt. Ennius uerò M. Cethegum, ut scribit Cicero, eius medullam nuncupauit. Cuius deæ simulachrum Thebis in templo Veneris fuisse Pausanias perhibet, Praxitelis opus. At quoniā paulò antè dicebam, carmina magis afficere q̄ solutam orationem, nunc, si libet, expressius causas afferam, cur nō modò homines, sed omnes etiam ferę rationis expertes animantes, cantu & musica afficiantur. Et Piso, ut pro Pico

etiam

etiam meo iure respōdeam, certè, inquit, nobis erit gratissimū. Tunc sic ego: Musica, inquam, siue in uoce tantūmodo est, ut Socrates credidit, siue, ut Aristoxenus, in uoce & corporis motu, siue in ijs & præterea in animi motu, ut putat Theophrastus, certè multum obtinet diuinitatis, & in animis permouendis plurimū ualeat, nostręq; mentes ipsę, quamuis Epicuro reclamante, diuinę, suam naturam per cantus agnoscūt. Nam ut Platoniorum & Pythagoreorū est sententia, omnes animę cœlestis illius Musicę memoria, cuius pridem in cœlo cōscię fuerant, ea suauitate afficiuntur, adeò ut nec tam asperum ullum sit, atque immane pectus, quod non eius dulcedine mulceatur: seu id ea causa fiat, quod anima ipsa harmonia sit, ut putauit Herophilus, & eum secuti pleriq;. Alij diuinę cuidam occultę uirtuti, quę in animis nostris inesse creditur, hoc attribuunt: Poëtica enim aiunt donum esse quoddam dei, & diuinum quendam cœlestemq; furorē: uerissimumq; præterea esse, in simile qđ simile est facillimè agere uimq; habere. Hinc idcirco fieri, ut eam nobis partem mulceat, & trahat Poëtica: simulq; quod in nobis cœleste lumen inest, uis ea cœlestis excitat & cōmouet. Sed hæc nimis fortasse altè repetita, naturę hoc potius argumentis, & exemplorum ui ostendamus licet. Nullus est profe-

*Cur feræ, æquę
atque homines,
musica affician-
tur.*

*Musicae mira
uis.*

cto mortalium, modò non cõmuni sensu et ratione sit priuatus, qui nõ uim maximam habere harmoniæ suauitatem fateatur, cantumq; ipsum adeò sensus mulcere, ut plerumque uel bonos mores ipse, uel malos nobis insinuet, & labantes etiam sæpe homines & perditos dirigat, in meliusq; reformet, ita & è contrario bonos probosq; emolliat atque corrūpat. Quo fit ut apud antiquos scriptores legamus, uaria fuisse cantuum & carminum genera, id quod planius alio uobis loco ostendam: alij enim casti sunt & temperati, alij amatorij, alij etiam bellici, alij pacifici, alij mæsti & lugubres, alij denique robur & audaciam, alij timorem & hebetudinẽ quamdam mentis audientibus afferunt: quin, ut tradit Censorinus, morbos animi quos appellant *πάλιν*, musica lenire & sanare consueuit. Hinc Pythagoras, ut scribit Euthymius, adolescentis immodicè amantis, mutatis tibiq; modis, amorem simul immutasse fertur, & alium gladio insipientem pari modo conpescuisse. Hinc quoq; inter pocula in conuiuio Alexandrum Macedonem ad arma Timotheus conciuuit Orthio, uel Dorio, ut alij scribunt, carmine, eoq; mutato pacauit. Hinc & Asclepiades delirantes & mentes morbo turbatas sæpe per symphoniam suæ naturæ reddidit. Idem & surdos tuba curauit. Damon & Pythagoras ebrios resipere docue-
re:

re. Ifmenias Thebanus ifchiadicos & febrientes priftinæ reftituit ualerudini. Nec minus Cretenfis Thaletas citharæ fuauitate morbos ac peftilentiam fugauit. Empedocles furentem gladio iuuenem carmine repreffit, & lymphaticum Xenocrates modulis liberauit, & Hebræum regem Dauid rex futurus. Hinc Terpander atq; Arion Lesbios atque Iones è grauiſſimis morbis eripuerunt. Quid igitur mirum ſi ſani adeò carminibus afficiamur, alijs alio plus minus, pro naturæ habitu ſeu ſtudio? Nōne uidemus & nos in bello muſicis modulis inflammari, nunc quidem tubis, & tympanis, ac cymbalis, ut olim Cretenſes lyra, Lacones tibijs, Amazones calamis, Sibaritæ tibicinibus, Lydi fiſtulis & tibijs? Sed & barbarorum pleriq; citharis ac tibijs legationes & præconia ſua faciunt, ut Getæ. Num idem etiam in funeribus & ſepulturis? qua de re plura in noſtro de ſepulchralibus. Sed ſi huiuſmodi cuncta complectar longior ſim. Nōne, ut ad cœleſtes tranſeam, & nouem ipſos angelorum choros, nos & credimus, & perinde colimus, qui aſſiduè ad maieltatis eius ſolium concentus auribus mortalium inauditos edunt? Vt hic uobis mittam gentiliū philoſophorū cœleſtes quas uocāt muſas, & agentes cœli ſphæras & globos, Sirenas, abiunctasq; quas uocant à materia ſubſtātijs, cæteraq; id genus.

Nónne & cantu nos sæpe mortales, Dei im-
 mortalis iram auertimus? Hinc etiã tot hym-
 ni, tot cantica, tot supplicationes & preces,
 hinc Deliaca cithara apud Delphos, tibia in
 tot sacris: hinc fistra & tympana, crotala a-
 pud Maryandinos, & Aones calami inflan-
 tur in laudes cœlestium, pandura ab Aegy-
 ptijs habetur, à nostris uerò organa, & no-
 lã, & quæ campanæ dicunt, ac id genus cæ-
 tera. Quid igitur mirum si humana natura
 in tantũ carmine & musica delectat? quod,
 ut clarius etiam liquidiusq; cognoscatis, id
 in primis ex paruis & uagientibus infanti-
 bus liquidò intelligere potestis, qui carmini-
 bus canticisq; consopiant, & quodãmodo
 sine lege regi & duci uidentur. Hinc tot nu-
 tricium, si nõ & uatum tot excogitata & can-
 tata uenia, & inuenta crepundia, & tinnien-
 tes bullæ. Sed agè tu mi Pice, qui me hæc di-
 centem tam attentè audis, agè inquam, cum
 quippiã tibi est memoriæ mandandum, uel
 id ex antiquis, uel nostrorum temporũ scri-
 ptoribus, an soluta oratione cõpositum, an
 carmine conditum facilius memoria com-
 plecteris? Quis nescit, illicò puer respondit,
 longè facilius, ac etiam citius carmina me-
 moriẽ imprimi? Cui ego: Et quamam, inquã,
 id ratione fieri arbitraris? nullã ne, an ali-
 qua? an uerò natura ipsa sic sensus disponen-
 te ac moderante? Num sentis id eo libentius
 etiam

etiam memoriam arripere, suauiusq; haurire, ac quasi thesauro quodã recondere, quæ carmine tibi proponuntur? Sic est Lili, Picus inquit, ut ais. Quid tu Pifo, inquã, an & ipse hoc fateris? Et quĩ, inquit Pifo, istuc negẽ? Sed cum ita sit, attendite inquam, alia naturæ uia incedam, eiusq; uobis exempla afferam. Num uos uidistis unquam uiatores de medio fatigatos die, itineris lassitudinẽ cantu & carmine solantes? Num quoq; audistis operarios, ac artifices in laboribus suis sæpe canentes? Num, ut poëta canit,

Interea longum cantu solata laborem,

Arguto coniunx percurrit pectine telas?

Sileo nunc uobis nautas, agricolas, messorum, quorum etiam propria sunt & peculiaris carmina, ut uobis aliàs exponam. Natura igitur ipsa sponte sua solatia laboribus. qualicunq; modulamine subministrat hominibus. Sed nunquid, rogo, rationis expertes animantes minus ideo musica & cantu afficiuntur? Minimè minus inquam: nam & uidentur equos ipsos tuba ad brauij cursum incitari, & ad prælia inflãmari: oues fistulam & pastoritia carmina sequi, & eadem fistula ceruos capi, nonnullasq; feras cantu in laqueos plagasq; deduci. Ipse quidẽ Delphin musico cantu & delectatur & salit. Scribit Aelianus, luporum impetũ repressum fuisse cum Pythocharis tibicen magna cõtentio-

ne ad tibiā incitatos numeros cecinisset. Nōne idem autor Libycas equas tradit tibiā cantu mulceri, adeo ut canentē sequantur? Nōne & apud Mysos cum equinū genus ineunt, pastores ueluti hymenæum canentes præcinunt, atq; ita demulsæ equæ cōcipiunt? quin & inde musicum nomen Hippothoron apud Græcos legimus. Nōne et Sybaritani equi ad tibiā sonitum saltare didicerunt? Elephantēs uerò Indici organica uoce detinentur. Pisces quoq; in stagno Alexandriae, ut Martianus ait, musico crepitu sistuntur. Cygni Hyperborei citharæ modulatu adducuntur: ac monoceros, hoc est, unicornis ipse, ut ait Euthymius, pulchritudine & carmine superatur. His igitur omnibus facile cognoscitis carminum & harmoniæ quanta sit uis: nec adeo mirum si homines afficiat suapte proprietate, cum rationis expertia ita demulceat. Sed si attendatis, alio quoq; modo uidebitis, animum animiq; nostri partes, concentui & rationi musicæ congruere, eiq; referri. Est enim symphonia, quā consonantiam nos uocamus, harmonia rerum quidem differentium per se, in unamq; conuenientium melodiam: idq; in primis uideri licet, cum symphoniā rationes interioribus animæ partibus congruunt, & aliud quidem in primo sit ordine, & tantūmodo imperet, nunquam seruiat, hæc uerò ratio-

rationalis animæ pars: aliud autem, hoc est, irascibilis pars, medium locum habeat, & regatur à primo, ipsum uerò posteriori imperet. at quod extremū teneat locū, pars sit concupiscibilis, quæ tantum pareat, nunquā imperet. Tunc siquidē animæ symphonia & consonantia inueniri poterit, rationalis dico partis ad irascibilem, ut eius chordæ quæ hypate dicitur ad mesen: hanc enim supremā & grauissimam uocem appellant, quæ seruat symphoniam, quæ diatessaron appellatur. si militer & irascibilis ad concupiscibilem, ut mesæ chordæ ad eam, quæ uocat Nete: hanc autem altissimam, & acutissimā uocem nominant, quæ est diapente. eodem modo & irascibilis ad concupiscibilem, ut chordæ illius quam hypaten diximus ad Neten: hanc siquidem uocem, quæ de grauissima acutissimaque conficitur, diapason appellant. quod si par est, nō loca aut nomina attendere, sed uim potius ipsam sequi, & rerum efficaciam ait Euthymius. Rationalis sanè pars potius Mese appellanda est, eò quod ad irascibilem quasi ad chordam Neten (hæc enim acutissima animæ pars) eam rationem consonantiæ habeat, quæ est diapente: & ad concupiscibilem, ut ad hypaten (hæc enim laxior est & mollior) rationem eam seruant, quæ est diatessaron, intentionemque illius & huius remissionem coaptat atque concinnat. qua

mixtione optimam harmoniã perficit. Atq; hæc quidem omnia uobis ex reconditis & exquisitis autoribus allata sint: quæ uerò breuiter subiungam, uos ipsi in uobis percipietis. Ex cordis & arteriarũ pulsibus, nũ quandam sentitis harmoniã: qui si dissulent, minusq; proportioni respondeãt, malarũ signa sunt affectionũ & morborũ. quos utiq; pulsus Herophilum musicis quibusdam rhythmis excogitasse. est literis proditũ, & longè post eum se perfectè sensisse gloria Cl. Galenus. Nil igitur mirũ, ut aliquando finiam, si animi musicam sequuntur, & nos carminibus quàm prosa magis oratione afficiamur. Id quod cum fateri etiam cogerentur oratores, & qui soluta oratione usi sunt scriptores antiqui, ut facilius eorum oratio in audientium animos illaberetur, numerosam & ipsi orationẽ excogitauere, seu Chalcedonensis ille Thrasymachus, seu Gorgias Leontinus fuerit, ut putat Cicero, quæ numeris cõclusa oratio proximè carminib. accederet. Quare cũ tantæ & uirtutis & gratiæ sit Poëtica, eò magis mirum mihi uidetur, quod *ἀμύσοι*, atque *ἀνομοί* (ut sic dicam) Iurisperiti, ne Cæsares dicã, qui nullo immunitatis genere poëticas & musicos donauere, cum tamen & Homeri aliquando & aliorũ poëtarũ autoritate sententias suas comprobarent, imò & eorum nõnullos anxie Poëtica excoluisse uideamus.

mus. Sed hucusq; hac de re, plura fortassis al-
 liās. nunc utiq; puero consulendum fuit, cui
 difficiliora hæc potius fastidium ac satieta-
 tem, quàm uoluptatem afferre possent: qua-
 re, ut dixi, hucusq; satis. Et satis quoq; ait Pi-
 so. At ego ad puerū cōuersus: Pice, inquam,
 si tibi hæc fortasse altius & longè repetita ui-
 sa sunt, nūc molliori sermone pensabo: poë-
 tarū enim appellationes uarias, & nomina
 referre proposui, quando & hoc à re propo-
 sita non alienum fuerit. Et istud ualde gratū
 nobis, uterq; ait. Tunc ego sic cœpi. Dicunt
 in primis poëtæ græca uoce, nec minus no-
 ra latinis, à fingendis & fabulis, & uersibus:
 cuius nominis tam patēs & ampla est signifi-
 catio, ut Deo etiam ipsi omniū creatori attri-
 buatur. A Latinis uerò, à ui mentis & furore
 uates uocant, & quod ijs scribere liceret, Scri-
 bæ interdū nuncupati sunt: à pangendis car-
 minibus Epopœi, quo uocabulo quidā uer-
 sificatores, quidā Epici, hoc est, heroici car-
 minis conditores potius intelligunt: epos
 enim heroicū carmen dicitur. Poëtæ quoq;
 interdū Sophistæ dicti sunt, ut Diogenes no-
 rat & Pindari expositores: unde in Archilo-
 chi fabula Cratinus Homerū Hesiodūq; ad-
 mirans sophistas appellat. Idem ex Aeschyli
 autoritate confirmat Athenæus. Atqui, ait
 tunc Piso, sophistas potius oratores dici pu-
 tabam, qui ostentationis aut quæstus causa

philosophantur, quod scribit Cicero, & Alcinous, & ante hos Plato. Licet, inquam, antiqui scriptores non solum excellentes rhetoras & illustres sophistas dixerunt, sed etiã philosophorum interpretes cum quadam *σφισία*, ut ait Philostratus: nihilominus quoniam primi poëtæ philosophi & theologi fuerunt, sophistæ & ipsi dicti sunt. quin & dithyrambici, uel comici, uel etiam tragici uocati sunt Didascalii, quod uidelicet ferè totius uitæ magistri uideantur, ut Val. Harpocration & alij obseruant, idq; Antiphonis auctoritate probat, qui Pentaclea Poëtam didascalum appellat, aitq; Aristotelem philosophum id in didascalij manifestè ostendere. Sed & huiusce rei crebra est priscae comædiæ scriptoribus mentio. Idem quoq; Aristoteles, & ab eo Sophronius philosophus, Philippum poëtam quempiã Comædiodidascalon uocât: unde & cycliodidascalus, ut mox dicam, qui & Dithyrambopæus uocatur. Inuenimus & tragicos poëtâs tragædiodidascalos nuncupatos. Vocantur & *δραματοποιοί* scenicarum fabularũ poëtæ. Ac dum quoq; Græci frequentissimè poëtam nuncupant, & Melopæon & Odopæon, à canticis scilicet & odis cōcinnandis appellant. Item & Stichædon, quo inter alios Michaëlius græcus poëta usus est, de cuius nominis origine ita legi: Menæchmus scriptum reliquit

στῆχος uirgas significare, unde stichædi & stichodi, qui & rhapsodi dicti sunt: unde nunc nos quoque uulgo stichum uirgulam festucamue uocamus. alij tamē à uersu *παρὰ τὸ στῆχος*, unde etiam distichon & hexastichon, & alia quæ sunt in frequenti usu scribentiū epigrammata. Rhapsodorum uerò nomen ab Homero deductum quidam opinantur. Cum enim illi antea Homeridæ uocarentur qui ab Homero essent, fidelique quadam successione eius uersus custodirent, postea factum est, ut & eodem nomine nuncuparentur qui non eo essent genere procreati. Floruerunt autem hi præcipue L X. Olympiad. quo etiã tempore Cenæthus Chius, de quo alio loco uobis commodius ex Hippostrato sum dicturus. Dionysius Argiuus Rhapsodos & Arnodos eosdem existimat, ea causa, quod allatis in medium particulis poematum, & proposito certamine uictori agnus daretur præmium. Sed de Rhapsodis, qui & Rhabdodi dicuntur, & Arnodis, quorum illi à uirga, hi ab agno, quo donabantur præmio (ut diximus) cum nos aliàs, tum Pindari quoque expositores multa scripserunt. Sunt tamen qui Rhapsodos ideo uocatos autument, quod scilicet cum hi canerent ex lauru uirgam tenerent, quæ symbolum quoddam esse dicitur poetarum sapientiæ & diuinitatis. Quæ alia hoc loco dicuntur à nostris, ut leuia uobis missa

facio. Rhabduchum etiam appellauere qui-
dam Comœdiæ poëtam, quanq̄ apud Græ-
cos eo uocabulo multa significatur. Dicun-
tur & Musopœi poëta interdū: unde de Hip-
ponacte poëta illud epigrammarij Theo-
criti legitur: ὁ μουσοποιὸς ἐνθάδ' ἵππωνάξ ἠῆται, hoc
est, hoc musopœus in loco Hipponax iacet.
Item illud quod supra Pindari domum cum
diriperentur Thebæ, ab Alexandro scriptū
tradiit, *πινδαρόν τὸ μουσοποιῶ πῶς ἔγχαρ μὴ κἀνται*,
Pindari poëta tectum ne urite. Vocantur et
poëta Musopatagi, uel Musopatacti, ut pau-
lō antè memorauimus. Sunt & apud Pollu-
cem libro quarto aliqua poëtarū nomina, fi-
cuti Cantor, Entheus, & inspiratus Musarū
numine, metrorum quoq; fictor ac compo-
sitor, aliaq; multa, quæ consultò prætereo, ne
uos fastiditis Græcorū tralatis uocibus diu-
tius detineam. Verū post poëtarum uoca-
bula rectè illud etiam uobis afferam, poëtas
uidelicet cum suis nominib. apud antiquos
sacra facerent, proprias & peculiare quas-
dam habuisse uictimas, id quod ex ipsis faci-
lè colligitur. Nam Lyricos iuuençā immo-
lasse perhibent, quod & Horatiū innuere uo-
lunt, cum ita cecinit:

Pascitur in uestrum reditum uotiuua iuuenca.

Vitulam uerò bucolicos, idq; illo Vergilia-
no astruunt:

Pierides uitulam lectori pascite uestro. At de tau-

ro Epici, de hirco Tragici, de agno Arnodi, ut pleriq; tradunt, rem sacram faciebant: tametsi plures præmia hæc certantium poëtarum & uictorum fuisse scribant. Quæ cum dixissem, Nunc tempus, ait Piso, in uiam redire: à proposito tabulæ ordine deerrasse uideamur: à diuerticulo, quod aiunt, repetatur fabula. Quinimò, ego inquã, ubi in hos sermones incidimus, & hora suppetit, antequã imagines recenseamus, nõnnulla quæ ad huiusce diuinę facultatis defensionẽ pertinent, uobis hoc loco afferre constitui, quæ aduersus illius uituperatores, cum acciderit, contorquere possitis. Et istud quidẽ, inquit Piso, libenter audiemus. Quibus ego: Sed ut omnis, inquã, Poëtices sylua illustretur, non nihil prius de eius uetustate primaq; illius origine repetere non ab re fuerit, etsi in uarijs poëtarum imaginibus, hoc ipsum mihi perstringendum erit. Igitur de Poëtices, seu ut sic loquar, metricæ orationis antiquitate illiusq; primordio uariè à scriptoribus traditur. Nam ut hoc loco mittam quod Tatianus Syrus, uir quidem doctissimus, sed parũ in dei pietate stabilis, scribit in eo, quo ostendit artes & disciplinas Græcos à barbaris inuentas accepisse, Poëticam quoq; barbarorum inuentum esse: illud certè ego uobis affirmare nõ dubito, longè ante solutam orationem Poëticam extitisse, excultamq; fuisse.

De Poëtices antiquitate & primordio.

Eius rei euidentissimū illud est argumentū, quod qui primi solutam orationem inuenerunt, Cadmus scilicet Milesius, & Argiuius Acufilaus, non multò ante tempora floruerunt, quibus in Græciam Xerxes descendisse fertur, ut est apud Iosephum & Eusebiū. Idem in Homerū scribit Eustathius, qui Cadmū ait, Pherecyden, & Hecatæum, solutę orationis inuentores: ante quos omnes longè Orpheus, Musæus, Homerus, aliq̄ claruerant. Idem affirmat in hunc propè modum Strabo contra Eratosthenem differens. Poeticā enim ait ante alia omnia in mediū processisse, ante etiam ipsam artem oratoriam, quā & à Poëtica deriuatam ostendit, in qua primos insignes fuisse ait Cadmū, Pherecyden, & Hecatæum, atq; ab his cæteros. quinimò & canere, id est, ἀδελφ, pro eloqui apud gręcos antiquos, hac ratione dictum asseuerat. Subiūgit & alia idem Strabo, ut rem magis cōprobet. Scribit & Isidorus, eius ut uerba recitem: Præterea, inquit, tam apud Græcos, quàm apud Latinos longè antiquiorē curam fuisse carminum quam prosę: omnia enim prius uersibus cōdebantur. Prosę autem studium serò uiguit. Primus apud Græcos Pherecydes Syrus soluta oratione scripsit. Apud Romanos Appius Cæcus aduersus Pyrrhum solutam orationē primus exercuit, Hęc ita Isidorus. Quę cum ita sint, uideatis

detis Poëticae ipsius antiquitatem ante profam & solutam orationem : tamen utriusque apud Hebræos eadem ferè exordia colligamus. Apud gentes quoque, ut Firmianus lib. quinto docet, poëtæ multò antè priores fuerunt, quàm philosophiæ nomen : imò poëtæ ipsos ait pro sapientibus habitos. Sed quam quæso alia facultate & Orpheus & Amphion dicti sunt apud antiquos feras & saxa mulsisse traxisseque, nisi quod hi diuinis suis carminibus rudes & agrestes homines à fera agrestisque uita ad humanum ciuilemque cultum pellexerunt, moresque ac leges constitutis ciuitatibus dederunt : quare nihil utilius meliusque esse uidemus. Verum nunc quoque quæ de Poëticae initio à Græcis prodant attendite. Sunt qui, ut ab hoc exordiar, eius originem in Apollinem fabulose referant, cum serpente pythona sagittis confecisset, ut alibi uobis plura referam. quidam in oraculum eius ipsius Delphicum, alij in Bacchum, qui ante Apollinem oracula reddiderit : nonnulli in Apollinis filiam Phemenoën, quæ Delphis uaticinata sit : alij in Olena, qui hymnos & oracula scripsit, de quibus plura aliàs. alij Thracas Poëticae inuentores fuisse uolunt, argumento ducto à locis eius regionis Musis consecratis, Pimpla, Olympo, Libethra, quodque ex his locis originem duxerunt Orpheus, Musæus, Thamyris, alijque poëtarum primi : tum

quod instrumentorū musicorū pleraq; nomina barbara sunt, Sambyca, Nablia, Barbitos, Magadas, alia. Alij quidem ante tempora Troiana Poëticam inuentam uolunt, id quod clarissimè patebit ex ijs quæ in imaginibus dicemus. Aristoteles alijs nonnulli Poëticam rudi atque imperito & spontaneo quodam principio (sic enim interpretari liceat, quod apud ipsum est Aristotelem *ἐκ τῶν αὐτοσχιδιασμάτων*) initium sumpsisse uolunt, quod ipsum & Fabius Quintilianus affirmat: Poëma, inquit, nemo dubitarit imperito quodam initio, fusum, & aurium mensura, & similiter decurrentium spaciosorum obseruatione esse generatum, mox in eo repositos esse pedes. Quin & Eustathius, quos su præcōmemorauī, Cadmum, Pherecyden, & Hecatæum, scribit primos carmina & metra soluisse in solutam & pedestrem orationem. Alij carminū exordium in Mosen Hebræorum ducem referunt, quod quibusdam uero propius uidetur. Sed quis non ipsam Poëticam potius dicat cum ipso mundi principio incepisse, uel id uelitis philosophorū placitis intelligere, uel eo quem asserit Christiana religio modo. Nam quo alio pacto cælestes illæ immortalium animorū legiones & chori inter se modulatibus concinunt, sempiternosq; cæli orbis temperant, quàm hac ipsa (ut ita dixerim) cælesti poëtica & harmonia?

monia: Deus certè deus fuit, qui primū mortalibus diuinā hanc facultatem ab ipso mundi primordio, cum cæteris tot tantisq; bonis elargitus est. Hanc ideo tanti ueteres & superiorū ætatum sapientes semper fecerunt, ut deorum laudes apud gentes & nationes omnes hoc potius sermonis genere, quàm alio componerent. Et ne ex Græcis, Orphei, Homeri, Hesiodi, Callimachi, reliquorū hymnos cōmemorem, quorum etiam nomina in tabula referemus, ad eam sacra Hebræorum uolumina, quæ longè ante hos ædita fuere, uidebimus Deo ipsi opt. max. nominatim ac peculiariter dicata, ut Mosis, Mariæ, Dauidis & aliorum, qui uates & græco uocabulo Prophetæ nūcupantur, numerosis uersibus modulata fuisse. Ex quo illud facile deduci potest, carmina ipsa primum in Deum, uel gentium deos, eorumq; laudes & ceremonias fuisse cōposita. Quin & ipsi Romani, apud quos tardius fertur Poëtica fuisse recepta, ut uobis cōmodiore loco referā, idem fecisse uidentur: uersus enim quosdam ante Ennium & Andronicū in deorum sacris habuisse inuenimus, in quorum genere Saliarij erāt, Saturnij, Mineruij, Iunonij, atq; huiuscemodi alij. quin & alio uix modo sine Poëtica, sacra rectè & diuina mysteria exprimi possunt: unde Magnus Dionysius diuinam ait theologiā poëticis plurimū figmen-

tis uti solitam, ad diuinos cęlestesq; spiritus describendos: nō enim nisi diuina sermonis facultate, diuina ipsa nomina & spiritus describi queūt. Ex his omnibus patet diuinam hanc potius esse facultatem quā humanā, atq; ideo à paucis potius quā à multis censi potest: longè enim à uulgari genere orationis atq; à cōsuetudine cōmunis sensus abhorret, quocirca minimè populari approbatione gaudet, nec mediocres esse poētas dei, ut ait Horatius, cōcessere. Hic tum Piso uerba exceptit: Quomodo istuc, inquit, ais ô Lili, Poēticam scilicet à paucis potius q̄ à multis censi? secus ego existimabam. nam ueluti orator multitudine probatur, & uulgi assensu, ita ego poētam. Cui ipse: Non sic, inquam: an illud non meministi, quod in Musis nostris retulimus? quòd secessus & montes ideo Musis ascribuntur, quoniam à uulgo & multitudine maximè remoti sunt poētæ, nec uentosæ plebis, nisi urbici quidam et circumforanei nebulones, suffragia uenantur: boni enim bonorum & intelligentiū iudicio contenti sunt. Succurrat illud uobis, quod est in Bruto à M. Tullio scriptū. Nam cum Atticus existimaret oratorem doctorū & intelligentiū tantum iudicio probari, id contrariū pluribus ostendit: Poēma enim, inquit, reconditum paucorū approbatione, oratio popularis ad sensum uulgi debet moueri,

ueri: idq; exemplo Antimachi poëtæ cōprobat, qui conuocatis auditoribus, cum legeret magnū illud suū uolumen, ut puto Thebaidos, & eum legentem omnes præter Platonem reliquissent, legam, inquit, nihilominus, Plato enim mihi unus est instar omniū. Et Antigenidas doctus tibicen discipulo sanè frigenti ad populū, mihi, ait, cane & Musis: innuens multitudinis iudicium, & popularem assensionem bonos poëtas negligere, nimirū quia (ut diximus) res est diuina Poëtica, nec illotis (ut aiunt) manibus attrectari fas est, hoc est, à rudi populo & multitudine. quin, opinor, ideo antiquitus musica signa deorum statuis appendi solita, quasi qđ dei ipsi Poëtica & Muscis carminibus placarentur. Quocirca id uobis minus mirū uideri debet, si uulgares quidam pessimè de se in primis, tum de omni humano genere meriti, diuinum hoc poëtarum genus odio habere dicunt, ut fuit ille, qui, ut à maiorib. narratur, offensus Vergilij gloria, statuam eius quæ à Mantuanis in summo honore habebatur, deiçci à militibus suis, mādauit, atq; in flumen abiçci. Audiui & nō multos ante hos annos à nescio quo ex incuruiceruicū genere concionatore, Sulmone apud Pelignos idem facere tentasse de P. Ouidij statua. Sed & hodie quidam (quorum nomini parco, quia mihi olim amicissimi fuere) hanc diui-

nam facultatē uatesq; ipsos impudenter incessunt, & uernaculo suo sapore, ne fœtore dicam, poëtas obruere tentant: parum illud considerantes, quod si propter unius Homeri calumniam, cuius statuam flagris uerberare tentauerat, ut est apud Cl. Galenū, Zoilus dignus est habitus ut à rege sapientissimo supplicio afficeret, quo tandem illi supplicio digni, qui poëtas omnes, & Poëticam ipsam maledictis & calumnijs lacerant. Certè, inquit Piso, quo cūq; atrocissimo. Sed perge ipse tu quæso, ab obtrectatoribus & maledicis Poëticam uendica. Tunc ego: Postq̄ uos, inquam, uideo tam me libenter audientes, dicam quo scilicet modo refelli posse putem quæ diuine huic facultati à profanis obiectari solēt. Certè si ullo modo est criminanda Poëtica, uel propter pedum & syllabarū modulos, uel propter subiectam rem & materiam est crimināda. Sed propter numeros & syllabarū moras nullatenus. Superest igitur, ut si damnāda sit, ob subiectam tantum materiā damnetur. Atqui impia atq; obscœna tam soluta oratione & scribunt & leguntur, quàm carmine: reliquum ergo est fateri nō magis damnandam esse Poëticam, quàm profam orationē & solutam, quatenus tam in hac ipsa, quàm in illa, obscœna & impia & scribuntur & scripta sunt. quo fit ut rectè colligere possimus, damnandos tantummodo
obscœ-

obscænos impiosq; & turpium rerum scrip-
tores, cuiuscunque illi sint professionis ac
facultatis, non ipsos autem poëtas solum.
Porro nisi cognitum comprehensumq; iam
pridem animo haberemus, Poëticam facultatem
diuinum & naturæ opus esse, nõ tam
stabilis eius opinio permanisset, nec tanta
esset temporis diuturnitate confirmata, nec
unà cum tot hominũ atatibus temporumq;
curriculis inueterare, ac perseuerare potuis-
set. Etenim uidemus cæteras ferè doctrinas,
præter Poëticam & admodum paucas, diu-
turnitate extabuisse, uel penitus esse immu-
tatas: hanc uerò in linguas atq; hominũ ser-
mones cūctos transisse. Notissima enim at-
que uerissima est illa sententia, opinionũ cõ-
menta diem delere, naturę iudicia confirma-
re. Itaq; nõ antiquorũ modò, & recenti uer-
naculoq; sermone gentium ferè omnium &
nationum etiam barbararũ, non pauci infi-
gnem gloriam sibi ex Poëtica facultate pepe-
rere, sed & nostris his diebus, qui id cū lau-
de præstant multi reperiunt. Sed audite quæ
etiam quæ ex Strabone Amasæo philoso-
pho contra Eratosthenem disputantem uo-
bis breuiter afferam, quæq; ad huius faculta-
tis cõmendationem ualde pertinent. Cum
enim Eratosthenes fortè scripsisset, Poëtam
nõ docendi, sed delectandi gratia omnia cõ-
iectari: contrarium, inquit Strabo, ostendit

antiqui: nam primã quidem Poëticam quãdam esse philosophiam perhibent, quæ nos ab infantia ad uitam inducat, & mores doceat, uitæq; actiones & affectiones cum uoluptate quadam. Nostri uerò, ait, solum poëtam esse sapientũ dicunt, & propterea Græcorum ciuitates à pueritia statim in Poëtica pueros erudiunt, non tenuis delectationis, sed castæ moderationis gratia. Tum paulò post, Musicos ait morum magistros esse & correctores, idq; tum Pythagoricorũ, tum Aristoxeni sententia confirmat, & Homerũ ait uocasse Sophronistas, hoc est, moderatores. & cum hoc planius ostendisset, subintulit, poëtam ad eruditionem & doctrinã quædam, quædam ad oblectationem proferre, ut idem fermè quod poëta noster Horatius dicere uideatur: *Et prodesse uolunt, aut delectare poëtæ, Aut simul & iucunda, & idonea dicere uitæ.* Mox cum ostendisset Strabo, poëtam rerum prudentiam & bonarum artium cognitionem habere, concludit, bonum nõ esse posse poëtam, quin prius uir bonus existat: cumq; hoc pluribus demonstrasset, tum illud etiam subintulit, ante alia omnia in mediũ processisse Poëticam, id quod & paulò antè uobis dicebam, ipsamq; Poëticam longè ante artẽ oratoriã extitisse, quinimò & ab ea deriuatã asseuerat. atq; hæc quidem ex Strabone, qui & eo loci plura subiungit,

git. Omittã uerò quę multa Plutarchus cum
 sparſim in ſuis opusculis, tum in libro de Mu-
 fica, & in eo qui inſcribitur, Quomodo à iu-
 nioribus audiendi ſint poëtã, ubi inter reli-
 qua Poëticam oſtendit omnis fuiſſe discipli-
 nã initiũ. Omittã & quę ab Heraclide Ponti-
 co in eo aſſeruntur, quo Homerum à calum-
 nijs aſſerere nititur. Mittam & quã cum ab
 alijs, tum præcipuè à clariffimis rhetoribus
 Hermogene & Aphthonio argumenta du-
 cuntur in cõmendationem Poëtices, ne, qđ
 dici ſolet, factum faciam: alter enim Home-
 rum & poëſim ipſam ſupra id quod eſt, ora-
 tores omnes, & quos Græci uocãt logogra-
 phos, celebrat, ubi de ciuili agĩt oratione: al-
 ter uerò prophanos, atq; impios illos etiam
 nominat, qui Poëticam poëtãq; audent in-
 ceſſere. Extrat Max. Tyrii philoſophi Plato-
 nici oratio pulcherrima, qua Poëticae maie-
 ſtatẽ adeò celebrat, ut eam philoſophiã præ-
 ſtare uetuftate, eandem re eſſe, nomine diuer-
 ſam licet, aſſeueret: quam cum uacabit lege-
 tis. Nec illud hoc loco dixerim, ſcitu tamen
 digniſſimũ, Iulium Cæſarem fortè aliquan-
 do in poëtarũ collegium aſciturũ, in illo or-
 dine infra multos ſediſſe, cum extra eum lo-
 cum ſuper omnes longè primus eſſet, oſten-
 dens quanti facienda ſit Poëtica. Mittam &
 Senatũ P. Q. Romanũ Vergilio in theatro
 aſſurrexiſſe, ſicut Cæſari, Nonne & illud fuit

grande cōmendationis argumentum, cum Aug. Cæsar sapientiæ & doctrinæ singulare penè exemplum, frangi potius uoluerit legū potestatem uenerandam, quàm Vergilianū carmen aboleri. Eius quę extant legistis carmina, Ergo ne supremis &c. Nec uobis hi persuadeant, qui cōficta ea esse prodiderūt. Non in præsentia uobis referam Phalarin tyrannum immanissimū licet, templū tamē Stesichoro ædificandum curasse, diuinosq; illi suafisse habendos esse honores, oblitum similtates & inimicitias cum eo uiuente habitas. Mitto & quos Macedo Alexander uel Pindaro, uel Homero mortuis honores habuerit. Nec illud uobis in præsentia adducā, quod & ab alijs est ante me allatum, nostrā qua uiuimus animam à summis celebratisq; philosophis concentum harmoniamq; existimatā, quod omnia uidelicet musica quadam ratione constent: quod & corpori attri-
buit quodam loco Ambrosius: Et resoluta, inquit, compage & harmonia uiscerū, iam silentem & ueterem concentum spiritus uiuificans animauerit. Quin & cælum ipsum sempiterniq; stellarū orbes non alia ratione agitari prodūtur. Sed longè plura in huius facultatis cōmendationē Petrarcha & Boccacius, qui & fabularū species, & Poëticæ originem & uirtutes ac utilitatē executi sunt, quantum ea scilicet ætas licet inculta, nō ru-
dis

dis tamen omnino tulit. Hoc uerò tempore nõnne Guil. Budæus ille Iureconsultorũ peritissimus, Homerum & poëtas à calumnijs probè uendicauit, in eos inuectus qui eos uituperabant? Num alij complures, & in primis Iouianus Pontanus, qui eandem suis literarũ monumentis uindicauit? ut iam nullus reliquus esse uideat̃ maledicis incessendi locus. Quis tantam ergo amplius facultatem, talemq; uituperare audebit? quis in eius contumeliam hiscere? Atqui, ait Piso, poëtas esse aiunt malos q̃ plurimos detestandosq;, & pessimis moribus. Quid ni? inquam, sed num ideo detestanda eiiciendãue Poëtica? Non enim inficias iuerim, & nunc permultos esse, & anteaetis temporibus fuisse, qui fœdissimis suis moribus diuinam hanc facultatem contaminauerint, fœdauerint, inquinarint, quos nedum Platonis urbe, quæ nusquam est gentiũ, sed toto etiam orbe pelendos censeo. Sed num, quia hi mali sunt uel fuerũt, ideo Poëtica & poëtæ omnes criminandi atq; expellendi? Minimè, ut puto. Nunquid sacerdotiũ & sacerdotes ipsi execrãdi, quod inter eos aliqui mali sunt? Nam nec ideo picturã & pictores execramur & detestamur, quod pictorum nonnulli pictura abusi sunt, atq; fœdarũt, quod Dei immortalis & diuorum diuarumq; effigies ex dilectorum puerorũ puellarumq; aspectibus ef-

finxerūt. Nec ea ratione quoq; studia sapien-
 tiæ contemnenda sunt, quod inter philoso-
 phos Aristippus, Protagoras, Epicurus, a-
 lij; non pauci philosophia abusi sunt. At si
 qui præterea sunt, qui Poëticam uituperent,
 hi se barbaris immaniores atq; ab humani-
 tate prorsus alienos ostendunt, quippe cum
 neq; Germani ipsi, ut Tacitus scribit, carmi-
 nibus abstinuerint, neq; Britanni, ut eorū
 historiæ facillè declarant: quin & hac tempe-
 state non pauci apud utrosq; in omni bona-
 rum literarum genere bene audiunt. Neque
 Persæ Poëticā spreuerè, apud quos Magi pa-
 tria carmina (ut ait Curtius) canunt, & Stra-
 bo oden eorum cōmemorat, in qua ccc. &
 lxx. palmæ utilitates cōnumerantur. Neq;
 Iudæi, apud quos omne genus carminis in-
 uenitur, neq; Hyperborei, neq; Scythæ, neq;
 Medi, neq; Indi, neq; Phryges, neque Aegy-
 ptij, neq; mulieres Amazones: sed neq; Galli,
 apud quos maximè laudati, & summo in pre-
 cio habiti hi, qui Bardi dicebantur, qui, ut
 Diodorus & Strabo testantur, tum Gallorū
 laudes, tum uituperationes musicis quibus-
 dam instrumentis & uersibus canebant, a-
 deoq; existimati, ut non modò Galli ipsi, sed
 & hostes eorum præsentia & cantu arma de-
 ponerent: atq; idcirco Bardum, ut Pōpeius
 tradit, Gallorū lingua cantorem significat,
 quod uirorum fortium laudes Bardi cane-
 rent,

Bardi.

rent. quare ineptè puto Græci quidam *Βαρδοί* scribunt, *αἱ ἰδοί παρὰ τοῖς γαλάταις*, cum *οἰῶδοι* uel *αἰοῖδοι* legendum sit, hoc est, cantores. Scribit tamen Berofus, apud Celtas antiquiss. regem fuisse, qui inuentione carminis & musicæ apud illos fuerit inclytus. Sedenim Bardorū meminit & Ammianus Marcellinus, cuius ex libro hist. xv. libentius uobis uerba recito, q̄d in peruulgatis exemplarib. mendosissimè leguntur. Post hoc, inquit, de Gal-
lis loquens, hominib. paulatim excultis ingruere studia laudabilium doctrinarum, inchoata per Bardos, Batties & Druidas : & Bardi quidem fortia illustrium uirorum facta heroicis compositis uersibus cum dulcibus lyræ modulis cantitarunt: Batties uerò scrutantes secreta & sublimia naturæ pandere conabant. Inter hos Druidæ ingenijs celsiores. & quidem ille hæctenus. Eadem ferme & Strabo. Sed & Bardos Lucanus Anneus in catalogo his uersibus cōmemorat:

Vos quoq; qui fortes animas belloq; preemptas

Laudibus in longum uates demittitis æuum,

Plurima securi sudistis carmina Bardi. De iisdē meminit & Athenæus, & Popsidonius Apameus. Quisnam igitur demum amplius Poëticam incuset? quis tam efferus damnet? quis tam excors & à ratione auius explodat? cū hæc Dei sit inuentū, cū hac eius iras auertimus, nobisq; propitiū reddimus: cum hæc

religionem pietatemq; nos prima docuerit,
 feros hominum mores animosq; ad ciu-
 lem cultum pellexerit, cum urbium seditio-
 nes pacetur, cum in bellis uictoriam sapius
 ipsa pepererit, cum ad immortalitatē & sem-
 piternam gloriam uirtutes extollat, uitia de-
 primat, cum hac feras ad nostra obsequia &
 salutem traducimus, cum uentos & turbi-
 nes fistimus, cum morbos & fata remora-
 mur, & uincamus. Audite nunc quæso, quæ
 Actiū olim memini, cum Neapoli essem, de
 Poëtica cum Pontano & alijs perorare. Qui
 bus, inquit, uerbis aut quonā ore gestuq; as-
 surgemus Poëticæ? quæ princeps & de Deo
 disseruit, & eius laudes cecinit, instituitq; sa-
 cra, unde primi poëtæ & theologi & sacerdo-
 tes uocati, uerbisq; conceptis suis eum pla-
 cauit & cantibus, docuitq; habere rerū hu-
 manarū curam, benigneq; cum probis age-
 re, excandescerent cum improbis. Hæc pri-
 ma excitauit ad uirtutē homines, dum ani-
 mæ immortalitatem profitetur. Hæc è terris
 piorum animos in cœlum deuexit, impiorū
 detrufit in tartara: hæc bonis tandem præ-
 mia retribuit, malos pœnis, pōstremisq; inse-
 cuta cruciatibus. Salue igitur doctrinarū o-
 mniū mater fecundissima, salue iterum. Tu
 enim mortalitati occurris inuentorū ac scri-
 ptorū tuorū perpetuitate. Tu è syluis homi-
 nes eruisti, atq; è speluncis. Per te noscimus,
 per

per te præterita ante oculos cernimus, per te Deum sapimus, religionemq; retinemus ac pietatem, deoq; ipsi accepti supernam etiã in sedem ab eo euocamur, arasq; cum ipso me remur & templa. atq; hæcenus quidem ille. Hæc cum dixissem, paululum ipse conticui. Tum nõ multò post sic ad me cõuersus Piso ait : Omnia quidẽ quæ abs te nobis dicta in Poëticæ facultatis cõmendationem, mirũ dictu est quàm nos delectarunt. Vnum tamen illud abs te nobis in præsentia cupimus absolui, ad quod istiusce rei accusatores tanq; ad arcem quandam & præsidium munitissimum, cum urgentur confugere solent: Platonẽ scilicet uideri à sua illa republica suisq; legibus poëtas eiecisse atque eliminasse, hiq; eius philosophi, qui diuinum nomen meruit, autoritate in Poëticam & poëtas insurgunt. Cui ego aliquantulum cõmotus ita respondi: Vsq; adeo Piso apud me semper Platonis ualuit autoritas, ut ab eius sententia in his quæ ad doctrinam sunt recedere nefas & piaculũ duxerim. Verũ eius scripta à nõnullis interdum in mediũ afferri uideo, qui uel ea parum perceperunt, uel in eorũ non sunt diutius lectiõne uersati, eaq; minus diligenter & curiosè perpenderunt, uel ab alijs plerunq; accepta retulerũt. Nã si modò quæ alibi de poëtis ipse scripserat, legissent, uel memoriæ mandassent, seu qualẽ ille tum rēpub.

cōstitueret scire uoluissent, aut si maiore uel studio uel diligenti examine prius omnia eius scripta expendissent, non modò pro se Platonem, sed contra se acerrimè stare liquidò cognouissent: præter id quod sua ipsius studia nullus unquam uituperare consueuit, sibiq; cōtradiceret (fuit enim & Plato ipse poëta, poëmataq; omne genus & carmina scripsit, ut alio uobis loco clarius ostendã.) Verum ne quis id (ut mihi aliquando) uobis fortè obijciat, Platonē admodum iuuenem ea carmina scripsisse, quæ matura mox ætate igne aboleuerit, dicens, Hic ô Vulcane tua ope Plato indiget: illud cōtrà uos afferre, eam ipsum facultatem tanti omni suæ uitæ tempore fecisse, ut moriens sub puluino poëta Sophronis poëmata continuerit: qd certè non fecisset, nisi ualde Poëticã probasset. Priuatim quoq; ac peculiariter facultatem ipsam celebrat cum in Phædro & Lyfide alijsq; sparsim dialogis, tum in Ione præcipuè, in quo Poëticam deorum immortalium munere datam hominibus contendit: alibi quoq; parentē & ducem totius philosophiæ esse ait. Verum etiã & in illa sua repub. quam suo sibi arbitrato ipse, & legentibus non imperantibus scripsisse uideri potest, libro secundo, poëtas uocat deorum filios: & alibi in deos quoq; suos laudes & hymnos carmine cōscriptos, & item in optimos uiros laudes
 cani

cani decernit. Vnde quamuis mendacia, & de deis mentientes, ab ea tanquã profanos expellit, bonos tamen & pios in eam libenter & admittit & suscipit, nedum eij cit. Septimo etiam de legibus uolumine, non modò nō expellit poëtas, sed eis etiam lege promulgata præcipit, deis ipsis preces laudesq; componere, quæ censorum iudicio recitentur. quod & ipsum ex eodẽ scribit Eusebius. Alio tamẽ modo Max. Tyrius, quare Homerum eijciat Plato interpretatus est: suam enim, ait ille, rempub. & ciuitatẽ constituisse, quæ ratione potius uideri possit absoluta, quàm ut alicui usui mortalib. futura sit. Homerũ uerò ita egisse, ut simul prodesse & delectare posset. Longa est hac de re Maximi narratio. Iustinus quoque philosophus & martyr alio modo defendit: Ignarus, inquit, Plato, in quibus Homero succenset ipsemet redarguendus offendit. & cætera multa que hac de re profert uir & sanctissimus, & doctissimus. Franc. tamen Petrarcha in libris inuectiuarũ, putauit à Platone scenicos tantum poëtas eijci, non reliquos: quàm rectẽ, ille uiderit, eius enim tempestate parũ Platonis opera in luce fuisse faciliẽ crediderim. Sed uos audiatis rogo, quæ super hoc ipsi Platonis interpretes dicant: Non omnes, aiunt, Plato poëtas e repub. exterminat, sed illos qui uel turpia de deis confingũt, uel pertur-

*Plato q̄ modo poe
tas expellat.*

batos animos acrius imitantur & referunt. neq; poëtas, aiunt, undequaq; expellit, sed ex urbe, id est, ex turba, & iuuenum & ignorantium multitudine, qui in perturbationes admodum sunt procliues, nec in arcanos poëtarum sensus penetrant: id etenim propriū esse poëtarum munus affirmant, ut affectus moueant & impellant. Possem & uobis alia referre, quæ sunt ab alijs obseruata, sed pro tempore hæc satis sunt. Nō eorum, inquit Piso, ut uideo, tutum est confugium, qui ut Poëticam incusent, ad Platonis sententiā se recipere solent. Vides tu inquam, quantū illis præsidij Academia afferat: nam & qui in ea Platonem secuti sunt, Poëticā summis laudibus cēlebrarunt. Sed & illud nihil calumniatoribus suffragat, quod cum adhuc, aiūt, rudis & agrestis eslet Romanus populus, aliquando poëtas grassatoris nomine appellarit, atq; eo nomine Poëticam uituperant. Cur hi nō potius illud obseruarūt, Numam Pompiliū illum religiosissimū Romanorū regem, uersibus à se de deis deorūq; cultu cōpositis, ijsq; in sacris publicis ac ludis ritè de cantatis, ferocissimam gentem, cum id assiduus egisset, ad mores humaniores deorūq; cultum transtulisse? Cur non tot alia Romanorum carmina: de quibus agemus cum ad Latinorum poëtarū imagines sermo noster peruenerit. Tardius quidem scenica & thea-

tralis

tralis musa urbem est ingressa. Secundo enim bello Punico, pennato, ut ille cecinit, gressu accedentem, in gentem suam bellicosam Roma admisit. Nec id quicquam apud uos momenti habeat, quod a rabulis quibusdam potius quam Iureconsultis astrui solet, nullam de poetis usquam in legibus mentionem haberi, nec ipso etiam capite de professoribus. Nam cum ubique commendatione dignissimos poetas leges ostendant, in primisque Homerum, a quo & persaepe auctoritatem petunt, non opus fuit de re cuius nulla esset controuersia mentionem facere, cum ea ipsa facultas supra caeteras sit disciplinas, ipsamque supra philosophiam, ut quae munere potius dei humano generi tributa sit, quam quod doctrina aliqua discatur: neque enim in scholis, ut caeteri professores, poete fiunt, sed nascuntur. Et si qui perseuerent maledicendo legulei, non ipsos alios opponam quam Iureconsultum Modestinum, qui apud antiquos uersus scriptus: & hoc tempore Budaeum, Alciatumque, acres bonarum omnium causarum, cultarumque legum illustratores, antiquorum uero Iuriconsultorum imitatores & aemuli, quibus cum rem agent nebulones isti. Quare iam quaeso facestant huiusce facultatis uituperatores, nec ea ratione quod ab aliquibus aliquando poetae damnati sunt, uel quod inter illos scelerosi quidam & impudentes inuen-

ti sunt, cum longè plures in reliquo hominũ genere flagitiosi ac facinorosi, nefarij etiam, siue mihi philosophos, siue iurisperitos, siue sacrorum & templorum editimos afferatis, reperti sunt. Multa tu quidem, ait Piso, breuiter & tuo more succinctè retulisti, nũquid quod nobis amplius dicas restat? Nonnulla inquam, & illud in primis quod adhuc est à poëtis etiam obseruatum, Non omnes scilicet qui uersus pangũt poëtas esse: neq; enim, ait Horatius, concludere uersum dixeris esse satis, nec rursus omnes qui uersus nõ scripsere uel scribere uoluere, indignos esse poëtæ nomine, quando quidẽ Aristotelis est sententia, poëtam ex fabulis potius esse, quàm ex carminibus. Tum uetus illa quoq; Platonis sententia est, eos etiam poëtico agi furore, qui poëtarũ carmina interpretantur, atq; ideo quoq; uates dici queunt: nam & Panætius philosophus Aristarchũ ea ratione *μαύριον*, hoc est, uatem appellabat: quod etiã scribit Athenæus. Sed & poëmata soluta oratione & scripta esse, & nũc ab aliquibus scribi audiuius, nec alius mihi uidetur aureus uterq; asinus, quàm poësis quædam oratione soluta. Nec etiam defunt inter eruditos, qui alterũ quendam Aristophanem esse Lucianum existimẽt, sed soluta oratione. Illud quoq; quod Græci scriptores tradunt, Sositheum poëtam, & Terpandrum Rhodium soluta

Poëmata soluta oratione.

soluta oratione poëmata scripsisse (sic enim *καταλογάδιον* interpretamur) hoc manifestè ostendit. Aesopum quoq; fabularum scriptorem, apud Philostratum Apollonius & Menippus poëtam fuisse censent. Sed & M. Tullius & Ruffinus cum de oratorum pedibus & numeris differūt, in hunc propè modum loquūtur: Rhythmus numerus uocatur inter Græcos & Latinos, itaq; uideo uisum esse nonnullis, Platonis & Democriti locutionem etsi absit à uersu: tamen quòd incitatius feratur, & clarissimis uerborum luminibus utatur, potius poëma putandum, quàm comicorum poëtarum, apud quos, nisi quòd uersiculi sunt, nihil est aliud quotidiani dissimile sermonis. Sed & Vergilium Maronē soluta oratione suam Æneida scripsisse sunt qui tradūt. Hęc ego cum dixissem, statim excepit Piso: Postquā, inquit, intelleximus, nō omnibus qui uersus faciunt poëtæ nomen conuenire, rem nobis profectò gratam periuicundamq; feceris, si quos tu poëtæ nomine dignos censeas, quod eorum officiū, quē licentiæ modum, nos docueris. Ad arduas, inquam, & res perdifficiles dicendas me uocatis: sed cum tot ante me, & in primis Strabo, Lactantius & Horatius hoc idem dixerint, si paucis illorum sententiam inter tot, qui se poëtas hoc ipso tempore arbitrantur, dixerō, nullis puto iniuria fiet. Illum uos igitur

tur poëtam & poëtæ nomine dignum existimatote, cui egregium insit ingeniū, & mens diuina, atq; ore magna sonet. Hinc rectè quidam, ut modò dicebam, dubitauere, an Comædia poëma esset, qđ nihil dissimile à quotidiano sermone habeat: nam nec satis est, ut ait Horatius, puris uersus perscribere uerbis. Quamobrem nō malè fortasse is dixerit, qui poëtam ita definierit, hominem esse, qui spiritu afflatus magna egregiè appositeq; cū admiratione loquatur. à qua sententia nec Pontanum abhorrere ab Actio audiui. cui definitioni si par carmen addat, omnia plane cōprehensa uidebuntur. Placet uerò tanquam auctarium addere, quod Lactantius Firmianus de poëtæ officio scribit: Poëtę, inquit ille, officium in eo est, ut ea quidem que uerè gesta fuere, in alias species obliquis figurattonibus cum decore alio conuersa traducat, & obliquo uelaminis figmēto obscurer, sic ut ueritas inuoluta obtegi uideatur: totum enim quod referat fingere ineptū est, & mendacis potius & nebulonis, quàm poëtæ. Sed uide Piso, quàm nos huiusce facultatis suauitas atque dulcedo longius à tabulis traxerit, dum aliam rem ex alia conserimus. Nos uerò te libenter, inquit Piso, ad istarum rerum digressionē conuersum audiui: & nisi molestum sit petimus, ut anteq̃ poëtarum imagines nobis recenscas, eam rem no
 bia

Comedia an poëma

Poëta quis.

bis edifferas, quæ nec à proposito aliena fuerit, ut scilicet poëtarū poëmatūq; species nobis enumeres. Quî possum, inquam, uobis tam pudēter ac modestè, magna licet ac perdifficilia petentibus, non gratificari? præcipuè cum nec à tabularū materia res seiuncta esse uideatur. Et simul ita sum exorsus: Qui Diomedem secuti sunt, quòd is sex carminū qualitates esse statuit, sex poëtarū species esse uoluerunt, heroicos, tragicos, comicos, melicos, satyricos, & choriambicos. At qui Cæsium Bassium, in octo species distinxerūt: in epicos siue dactylicos primò, dein in epigrammatarios, tertio in iambicos, quarto in Lyricos, quinto in tragicos, sexto in satyricos, septimo in comicos, octauo demum in mimos. Sed mea quidem sententia longè melius Isaacius Zezes Lycophronis interpres, qui undecim poëtarum species esse uoluit: & primo quidem loco heroicos, inter quos primores ille quinque Græcos posuit, Homerum, Hesiodum, Panyasin, Antimachum, & Pisandrum: cuius nos quoque exemplo Latinos quinque numerabimus, Vergilium, Statium, Lucanum, Syllium, & Val. Flaccū. Secundo deinde loco lyricos ponit, in quibus decem, Stesichorum, Bacchyliden, Ibycum, Anacreonta, Pindarū, Simonidem, Alcmanam, Alcæum, Sappho, & Ecyrrinā, nisi fortè græco codice perperam pro Corinna Ecyrr

Poëtarum &
poëmatū quot
species.

rina legatur. quibus quos Latinos cōferam non habeo, præter Horatiū Flaccum, & fortasse Bassium, & paucos alios: & nostro tempore fortasse Io. Aureliū Arimineñ. & Phil. Beroaldum iuniorem Bononieñ. Tertio loco dithyrambicos statuit, qui sacra Baccho carmina canebant, à quo poëtæ ipsi nomen habere creduntur: quippe Bacchus Dithyrambus ideo dictus, qđ bis fit natus, & duabus, ut aiunt, ianuis egressus: uel quod in antro sit nutritus *Διθυρίτην*, hoc est, quod duo haberet ostia. Sunt qui tradāt, quod ebrij ac uinolenti minimè secreta cōseruent, atq; ex pectoris penetralibus credita sibi arcana proferre soliti sint. Vinum enim, ut ait Pharnutus, *Διδύρομ τὸ στόμα* facit: atq; ideo qđ huiusmodi poëtæ Baccho afflati furerent, in prouerbium uersiculus ille celsit, *Διθυραμβοποιῶν νοῦν ἔχεις ἐλάττονα*, hoc est, mētis minus Dithyrambopæis possides, ut apud Aristophanē notant grammatici. Alij dithyrambum dictum quasi lithyrambon existimant, quod cum Iupiter Bacchum femori suo affuisset, ille exiturus clamaret, *λῦθι ῥάμμα, λῦθι ῥάμμα*, hoc est, solue futuram, solue futuram. Sunt præterea dithyrābici uocati Amphianactes, quod hi poëtæ dithyrambos ita exordirentur, *ἀμφίμοι ἄναξ*. In hoc genere Philoxenum Cytherium insignem cōmemorat Isaacius. Tripus uerò præmium dari ijs poëtis solitus fuit

fuit qui concinnè dithyrambicū cecinissent. Primus uerò Pericletus Lesbicus dictionem dithyrambicam cōcinuisse proditur. Sed & Melanippides Melesius plures dithyramborum libros scriptos reliquit, ut alios mittā, de quibus agemus sequentiū dierū sermonibus. Legimus & dithyrambicos etiā interdū uocatos Cyclididascalos, ut paulò mox ostendam. Vsi quidē hi poētæ fuerūt tumidis uerbis & cōpositis multiplicibus, si modò rectè hac uoce effingimus, qđ Græci dicūt πολυπλόκοις, quo circa dithyrambicā dictionē ijde pro obscura ac tumida minusq; intellecta dicere consueuerunt. Vnde poëta noster Horat.

Seu per audaces noua dithyranbos

Verba deuoluit. quod non tantū de Pin-
daro est intelligendum, quàm de dithyram-
borū natura. *διθυραμβώδεις* quoq; Philostratus,
pro eo quod est granditer dicere, & tumidè
ac uehementer, nec semel in Sophistis po-
fuit. Porrò Isaacius in quarto loco Iambo-
graphos reponit, quos in tragicos, satyri-
cos, comicosq; distinguit. In quinto Elegos
cōmemorat, & hos præcipuè, Callimachū,
Mnimermū, & Philetan: nos Tibullum, Pro-
pertium, Ouidium. Sexto ordine epigram-
mographos nominat, & in his Simonidē an-
tiquum, Palladan, & Agathian: nos Catul-
lum & Martialem, & nostro tempore Marul-
lum, & qui nisi ex scriptis cognosci uult C.

Septimo uerò loco collocat anathematicos qui in templis & deorum delubris anathemata, hoc est, donaria munerūq; inscriptiones, & huiusmodi cætera apponebant, affigebantq; in quibus Homerum collocat, qui eius generis uersus in phialam, quæ à filiis Medi Delphis in tēplo Apollinis dicata fuit, condidisse fertur. Sunt inter græca epigrammata huius generis plura, & apud Athenæū & Pausaniam. Octauum locum hymnographis attribuit, qui in deos hymnos cecinerunt. In horum uerò numero antiquiorem illum Orpheum, Homerum, Hesiodum, & Asclepiadem reponit, nos autem Liuiū Andronicū, & qui nostra ætate Deo opt. max. diuisq; multis, inter quos Io. Fr. Picus, tuus Pice pater, item Bembus & Vida, alij. Nonus poëtarum locus datur Asmatographis, qui laudes & carmina, tuba, cithara, barbitoue, seu musico alio instrumēto cantare soliti essent: atq; inter hos præcipuos Automeden, Demodocum, & Laren Corcyreos, & Phemium Ithacensem, idem Zezes reponit. Decimo loco epithalamiographos memorat, qui nuptialia carmina & cōnubiorum celebri-
tates descripserunt, qualis fuit Agamestorus Pharsalius, quē alij Agametora nuncupant: itē Hesiodus, qui Pelei et Thetidis nuptias celebrauit, cuius poëmatis tale fuit principiū:

O quater Aeacide felix, ð terq; beate

In Me-

In Megaris sacrum licuit cui scandere lectum.

Scriptit item apud Græcos Stefichorus Helenæ primus epithalamiū, ut Theocriti scribunt interpretes, quē Stefichorū secutus & imitatus est Theocritus. Apud nos uerò in hoc genere carminis laudat in primis Catullus, Stadius & Claudianus, & nostro tēpore Altilius & Cœlius noster. Ea uerò est epithalamiorū lex, ut eorū quædā uesperī canant, cum sponsi cubitū eunt, unde & græcè κατὰ κοιμητήρια uocantur, eaq; ad mediam ferè noctem cōcini cōsueuere: quædam uerò in diluculo, cum ferè tempus est surgendi, unde et ὄρθια dicta, uel δειρυσινά. Canebant quidem apud antiquos epithalamia à uirginibus et pueris pro thalami foribus, ne uidelicet uox & clamor uiolatæ à uiro uirginis exaudiretur. Ultimo loco monodos poëtas Zezes statuit, qui uniformi & simplici materia uersus edidere, uel qui sub una tantum persona rem suā explicāt, ut, inquit, in Alexandria fecit Lycophron. Monodia tamē pro lugubri & flebili cantu interdum sumitur, uel cum unus è scena tantū canticū profert, nō chorus omnis. Atq; hæc quidem hæctenus Isaci distributio: quanquam in ea recensenda nōnulla de industria uel addidi uel prætermisi. Tua ista ex Isaacio distributio, seu poëtarum diuisio certè nobis, inquit Piso, ualde placuit. Num uerò illa tibi placet, quæ est ab

Epithalamiorum lex.

Alexandro cum patre facta apud Dionem, ubi de regno disputatur: Nō omnis, inquit, pater regi conuenit poësis, ficuti nec omnis amictus: nam poëmata alia, inquit, ad amores pertinent, alia ad conuiuia, & comessationes, alia ad pugilum uel equorum laudes & uictorias, alia ad nānias & defunctorum lachrymas. Nōnulla sunt risus & ioci gratia celebrata, alia his etiā sunt magis cōmunia, ut quæ cuiusq; ordinis homines admoneāt, ficuti ea sunt quæ à Phocylide & Theognide descripta sunt. At uerò Homericā sola generosa est & magnifica, atq; ob id maximè regibus conuenit. Pulchra ista, inquam, ô Pīso, & Alexandro digna sententia, uerū est ad uersuum potius materiam, & rem subiectam, quàm ut ad poëtas ipsas, & poëmatū nomina congruat. Sic est, inquit Pīso, ut ais: & ad me conuersus, non ab re certè feceris, idq; nobis gratissimū, si (quandò diei hora suppetit) poëmatum quoq; nomenclaturas, & si nō omnes, eorum saltem quæ tibi genera succurrerint adieceris. Sic faciam, inquā, ut potero, uobisq; libenter morem geram, eorum præcipuè quæ in mentem uenerint, (sunt enim ferè innumerabilia.) Est igitur in primis Epos, quod & heroicū carmen dicimus, & Deliacū, quod eo in Delo, ut putatur, oracula darentur. quanq̄ & genus hymni hoc nomine apud Pindarum inuenimus.

Est

Poëmatum nomenclaturæ.

Est elegum, cuius et si incerta uidetur esse origo, teste Flacco, qui tamen eius inuentores tradant, in Callini imagine referemus: quidam enim Callinū ipsum, alij Theoclen, alij Midam prodidere. Carmen est certè miserabile, unde & illi nomen: *ἰλίσσιον* quippe est misereri. alij ab hac particula, *αἰ' αἰ'*. Didymus uero τὸ ἀπὸ τῶ *ἰ' ἰ'*, quòd qui ad tibias concinunt lugere uideantur, uel quod ad ipsa defunctorum naniæ concinantur. Eadem & Suidas. Alij ab *ἰλεγάριον*, quod insanire significat, quòd cōmotæ mentis Theocles esset, cum primū hoc carmen edidit: unde & ex hoc *ἰρωελεγάριον* à Græcis celebratū. Sunt & iambi, & iambea siue iambica: quæ ita differre existimantur, quòd illa ex iambis continuis, & maledictis armantur: iambea uerò siue iambica metro magis, quàm ratione sunt iambo similia, licet plerunq; confundantur. Porro iambicorum carminū multæ sunt species, monometrū, quod duobus simplicib. pedibus constat, dimetrū quod quatuor, trimetrū quod sex, qui & uersus senarius dicitur & senarius: tetrametrū quod octo pedibus, qui & quadratus & octonarius appellatur. Sed & inter iambica trimetra frequentius, quod & ipsum duplex est, rectū perfectū uel dictū, nempe *τελῆστρον*, quum eius scilicet penultima breuis est, hoc est, iambus uel pyrrhichius: & claudus, qui *σνάξων*, uel *χῶλον*, uel *χολιάμβρον*

cum penultima longa est, hoc est, extremus pes spondeus uel trochæus est. Vtrunq; lepidè poëta Naso describit:

Liber in aduersos hostes stringatur iambus,

Seu celer extremum, seu trahat ille pedem. Iam-

bicis item uersibus à Pindari expositoribus addunt Iambelega, hoc est, ex iambico & elego cõposita: tamen in ijs perperam *ιαβιλεχα* interdum legitur. Sunt etiã qui iambũ inter uersus primũ exitisse putent, ut Aristot. qua de re alibi. Vocatur uerò iambus uel *παρὰ τὸ ἰάτρω*, uel *παρὰ τὸ ἰαμβίω*, quæ uerba maledicere & calumniari significant, & ut ait Hephæstion, plena amaritudinis uerba dicere. Hinc *ἰάμβιλον* hominem conuiciatorẽ ac maledicũ à Grecis uocari, testes sunt Hesychius & Suidas. Iambum alij ab Iambe uetula, de qua in Hipponactis uita agemus. Nõnulli ab Iambe Meganiræ & Celei ancilla, uel ut est apud Nicandrum, Hippothoontis, quæ Cererem de raptu filie sollicitã malè tractauit. quidam à Thriambo, hoc est, Baccho triumphatore. Sunt qui à Marte, quod scilicet in prælijs tela iaciãtur, *παρὰ τὸ ἰονβαλλᾶν*. Hephæstion quidem addit, & puellam quampiam Iamben uocitatam, quæ turpi admodum calumnia affecta suspendio uitam finierit, ut etiam Lycambides ex Archilochi carminibus: atque ideo aiunt iambum compositum ex breui longa, propterea qđ ex breui causa calũnia

oria-

Iambus unde dictus.

oriatur, tum in magnū malum definit, ut sapientiss. testis est Homerus. Sed hæc locuple-
tius à grāmaticis. Qui aut̄ primi iamboscri-
pserint uariè quoq; traditur: quidā Simmiā
Rhodium, aliq Arium uel Anamiam, aliqui
Simonidem, nonnulli Archilochū, aliq alios
tradidere, de quibus in imaginib. agemus.
Inter poëmata sunt & pæanes, quorū duas
species facit Suidas, alteram deo Marti ante
præliū, alterā Apollini post præliū. Sanè Ho-
merus post sacrificij missionē pæona cani
inquit, cum cecinit, καλὸν ἀέθονες παίηονα. Alij
in pestilentia missionē pæana cōcini solitū
uoluere, ὅτι παύει τὸν λοιμὸν, qd scilicet fedet pe-
stilentia, aliq à feriendo, hoc est, πάειν, ut alio
loco sum dicturus, dictū tradiderūt. Porro,
ut uideris, Homerus pæona uocat, quē aliq
pæona, aliq pæana: unde est uidere apud au-
tores his tribus modis hoc nomē enūciari.
Nec minus est hoc uobis loco illud signifi-
candū, apud antiquos species quinq; fuisse
odarū cātilenarū uel heroicarū: quarū pri-
ma sophronistice dicta est, quæ in modera-
tione quadam & modestia cōsistebat, qualis
Clytemnestra cōcinuit cantor. Altera enco-
miastice, qua uirorū illustriū præconia cane-
bant, unde & illi nomen est factū. Tertia thre-
netice est, quā lugubrē nos dicere possumus.
tū quarta est orchematice, hoc est, saltatoria,
quinta est pæanice, quali usus est Homerus,

*Heroicarū oda-
rum quinq; spe-
cies.*

*Nomus à discob.
concijs solijs*

ut à grāmaticis est obseruatū in primo Iliad. Fuit ad hęc Nomus seu melos harmonium quod à discumbentibus concini solitū accepimus, in Harmonij & Aristogitonis laudē. Fuerunt & oschophorica, id est, ramifera, quæ dicta putantur, quod in oschophorijs celebritate canerentur, ut Pollux innuit: uel ut asserit Theophilus, *παρὰ τὸ ὄσχη*, quę uitem pampinūmue significat. Sunt Parœnia debacchantiū ac potantium cantica. Sunt qui triumphantibus ascribunt triambi: licet & Festus dicat triambos cum terni in profecio loquunt. Sunt & quæ in pestilentia misfione concinunt Epilœmia, quæ Deus faxit nos propediem pro patria cōcinamus. Sunt & quæ ad torcularia & in uindemijs Epilœnia, quę in uictorijs epinicia, quæ in nuptijs Epithalamia & Hymenæi. Sunt quę rusticis & pastorib. canunt Bucolica, & Bucolismi, à Diomo Siculo inuenta. Item carmen Nomion ab Eriphanide decantatum dum uenantem Menalcam per syluas sectaretur, cuius historiam Clearchus pluribus explicuit. Sunt & carmina quæ à pedibus quibus constant, denominata sunt, ut dactylica, spondaica, chorica, anapæstica, & cætera quæ nota uobis, ut etiam sunt scolia, & ipsa à pede nūcupata scolio, hoc est, amphibrachy, qui pes à scolio & cithara dictus est, unde & pro uerbium, Scolia Meliti. Sunt & qui à tibia-

rum

rum specie, uel ab obliquo in conuiujs canendi ordine dicta scolia putent, quę conuiuorum sunt cātica. Alij scolia appellata putant *ἢ κατ' ἀντίφρασιν*, quod minus obliqua essent, id quod hi reprehendunt, qui in Aristophanem scholia collegerunt. Legimus quoque Tyrannionem celebrem tunc grammaticum, Caij Cæsaris rogatu de scolio metro cōmentarium scripsisse. Scribit Dicæarchus in libro de musicis certaminibus, tres fuisse apud antiquos canticorū species, quas inter secundam ait à peritissimis quibusq; cani solitam, nō alternis & seruato ordine, sed præterito semper altero, atq; ab obliquo eo ordine scolion nuncupatā. Eadem ferè Aristoxenus & Phyllis prodidere, sed in nuptijs cani solere à discumbentibus, myrteum uel laureum ramū manu tenentibus, cuiusmodi Timocreon Rhodius, cuius inter scēnicos imaginem referemus, scripsit. Legitur et unius adhuc principium Admeti celebratū Athenis, quod Alcæo aliqui ascribunt, alij Sappho: sunt qui Praxillæ Sicyonię illud fuisse affirmēt. Tale uerò est, ut meis uerbis uobis exponam: Admeti orationem ô amice dī scens, probos ama, à timidis abstine, sciens quod timidorū parua est gratia. Est & rhythmus, quo antiquiores usi, alio longè modo quàm quo nunc uulgò uti cōsueuimus, qua de re multa scriptores: latinè numerus

*Scolia conuiujs
cantica.*

appellatur & modus, teste Censorino, quo autore à Rhythmonio rhythmus denominat, qui Orphei filius fuit, & Idmonia nympha Maricæ, ut Niceratus scribit in libro quem cōposuit de Musico fratre Rhythmonij: siquidē ait Peridemem, ex eo & Chloride filia Tiresiæ natū, qui primus cecinit res gestas parentū musicis cantibus. Sed de rhythmis plura Dionysius in libro similitudinū de Pythagoricorū sententiā, ut nunc mittam quæ nostri musici scribunt. Sunt & carmina quæ à pedum numero denominant, ut dimetra, trimetra, tetrametra, ut iam diximus. Item sunt pentametra, hexametra, & eiusmodi reliqua. Sunt & quæ à uersū numero dicunt, ut disticha, tetrasticha, hexasticha, hecatōsticha, alia. Sunt & quæ à literis, quæ in principio uel fine uersū ad aliquid significandū ponunt, appellantur, ut acrosticha, acrostichides, teliostichides, parastichides, de quibus planius in Sibyllarum imaginibus agemus. Sunt & quæ ab inuentoribus, ut Linus carminis genus, qui & Clinus, & Oetolinus dictus est. Nelinus etiā cantionis genus, sicuti & Elinos: quidam eiulatum & Lessum interpretantur, ut Hermolaus existimauit. Herodotus Linū carmen ab Aegyptijs Maneron uocari prodidit. Sed de Manero & Lino plura Athenæus, & nos aliās. Reponitur & Hialemus ab Apollodoro & Theocriti cōmen-

mentarijs inter eos uersus qui flebiles sunt & miserabiles, qui threni à Græcis uocant̃. Fuit uerò hic Calliopes, ut quidam tradunt filius, ut alij Cliùs, ut nos in Musis nostris docuimus. ab hoc prouerbiu est, Hiale mo frigidior: & *ιαλιμίσω* uerbum eiulo & fleo, & *ιαλιμώδης*. Sunt itidem ab inuentorib. & frequentius usis nuncupata, Polymnestia, ter- pandria, sapphica, asclepiadea, alcmanica, euripidia, pherecratia, et huiusmodi penè in finita. Sunt & qui nomi, hoc est, leges & mo- di & moduli appellantur, quoniã quasi lege præscriptũ sit, ne fidiũ uocumq; intentiones mutarentur. Aristoteles tamen dubitare uide- tur an ideo nomi uocentur, quod ante li- terarum usum leges passim canerent̃, ea scilicet ratione, ut tenacius memoriæ manda- rent̃, & inde legum nomē canticis mansisse. Nomos uerò excogitatos à Terpandro legi- mus, ut in eius imagine referemus. malũ a- lij à Philãmone. Nomorũ autẽ seu modorũ rationem circumscribunt Lucianus & Apu- leius. hic ita in Floridis: Tibicen, inquit, qui- dam fuit Antigenidas, omnis uoculæ mel- leus modulator, & idem omnis modi peri- tus modifcator, seu tu uelles Aeolion sim- plex, seu Iasium uarium, seu Lydium queru- lum, seu Phrygium religiosum, seu Dorium bellicosum. Ille uerò, id est Lucianus, in Har- monide, uniuscuiusq; ait, harmoniæ est suũ

proprium, hoc est, Phrygiæ Entheum, Ly-
 diae Bacchicum, Doricae castum, Ionicae iu-
 cundum. Hæc illi. Nomorū porrò apud Plu-
 tarchum in musica species multæ, Apothe-
 rus, elegus, comarchios, schœnion, cepion,
 dios, trimeles, tum post hos Bæotius, Aeo-
 lius, Oxys, Tetradius, Orthius Palladis no-
 mus argumentum bellicum habens, ut Ti-
 motheus Alexandro ostendit. Sunt & qui
 Dianæ attribuunt, deamq; ipsam Orthiam,
 alij Orthriã, & nomon ipsum Orthriū, & pe-
 dem quoq; nuncupent. Sed reuera nō nihil
 differunt: hic enim, id est, Orthrius, matuti-
 nus est, ut & dictio, & uox manifestat. Sunt
 & nomi alij plures, de quibus alibi. Sunt &
 carmina quæ in deos canunt, hymni, & ho-
 rum species uariæ, Bacchi, Dithyrambi, Par-
 thenia. Iuli matri deam cantica, licet Simus
 Delius Cereri attribuat, ea ratione, qd uulos
 & iulos manipuli multi hordei colligati sic
 uocentur: unde & Dimitruli & Calliuli hy-
 mni: etsi, ut ait Athenæus, lanificij esse canti-
 ca ulon & iulon existimãt aliqui: alij & Pro-
 serpine hymnos asserunt. Sed quod iulos sit
 uermis multorū pedum, & prima lanugo,
 notius per grammaticos est, quàm ut hoc
 uobis loco opus sit referre. Sunt & uspingi,
 qui & hypingi, qui, ut ego quidem opinor,
 non fortassis malè upingi dicentur: sunt e-
 nim cantica, quæ Dianæ dicata fuerant: sic
 uerò

uerò dicti upingi, si coniectura duci fas sit, ab Vpi ipsius Dianæ patre, cuius de deorū natura meminit Cicero: unde & Diana ipsa & Vpis & Opis interdū dicit, prima syllaba producta. hæc tamē nomina cum apud Pol lucem & Athenæum, tum in Apollonij Rho dij commentarijs inuerſa leguntur. Præter hæc hymnorū genera sunt & alia, quæ Me nander rhetor exequitur, quæ sanè hoc lo co uobis afferam. Is igitur Menander cum ageret de hymnis qui ad deos canuntur, ita græcè scribit: Hymnorū, inquit, aliqui κλητι κοί, alij αποπεμπτικοί, alij φυσικοί, alij μυθικοί, alij γε νιαλογικοί, alij πεπλασμένοι, & alij ουκτικοί, & alij αποουκτικοί. demum alij mixti, uel ex his duo rum generum, uel trium, uel omniū simul. Cletici quidem, hoc est, inuocatiui, ut sic di cam, cuiusmodi pleriq; Sapphūs & Anacre ontis, & aliorum poëtarum multorū, deorū inuocationē continent. Apopemptici, quasi eos dicere possitis remissiui, & comitatiui, ut migrationis alicuius, atq; abitionis comi ratū habentes, cuiusmodi quidam Bacchyli dis fuisse traduntur. quidam tamē hos apo dempticos uocare potius uidentur. Physici uerò, hoc est, naturales, ut quidam fuerunt apud Empedoclem, in quibus quæ sit Apol linis, uel Iouis, uel alterius dei natura, expo nitur: cuiusmodi Orphei multi legunt. My thici sunt qui mythos, hoc est, fabulas conti

nent cum quadam allegoria procedētes, ut
 muros construentem uel Admeto seruientē
 Apollinē, uel si quid tale inducamus. At ue-
 rō genealogici hymni eorum sunt, qui poē-
 tarum theogonias sectantes, Apollinem La-
 tonæ, Musas Mnemosynes filias uocant. At
 peplasmēni, hoc est, ficti, hi dicuntur, quo-
 ties deis corpora affingimus, uel deorū aut
 dæmonum progenies narramus, quemad-
 modum Simonides *αὔριον* dæmonem uoca-
 uit, & alij *δινου*, alijq; aliud quippiam. Demū
 Euctici, hoc est, precatoriij, seu uotiui sunt,
 qui tenuem quandam orationem seu depre-
 cationem continent absq; alijs partibus ora-
 tionis: sicuti Epeuctici dicuntur cum con-
 traria precamur. Et hæcenus ferè Menan-
 der meis incōptiorib. quidem uerbis. Sunt
 & qui addant *ἀπορητικὸς*, siue *διαπορητικὸς*, hoc
 est, dubitatitios, ut si dubitemus, sit ne amor
 Chaūs & Veneris filius. Sunt præterea pro-
 seuctici, qui & Euctici, ut diximus, quales
 adhuc leguntur apud nostrum Horatiū. Sed
 ad alia iam transeamus. Fuit & Castorion
 carminis genus hyporchematicō, rhythmo
 Aeolico conditum, cuius & Pindarus me-
 minit. Inuentū traditur à Castoribus, hoc
 est, Castore & Polluce, qui & ipsi Orchesti-
 cæ operam dederunt. Epicharmus quidem
 Mineruam scribit armatam hoc genus car-
 minis præcinuisse, atq; ex illo Lacones in bel-
 lo ti-

lo tibijs usos esse, Castoriumq; concinuisse. Verum de Enoplia musica & saltatione, & Græci plura, & ex ijs alibi nos. Ad hæc sunt & poëmatum & carminū species threni, & nœniæ lugubres, quiq; Olophyrmus dicit, & quæ in funeribus & sepulchris canūtur, epicedia & epitaphia, elegia. Sūt & Silli, qui poëmatis species sunt, cōuicij & maledicentia pleni, quibus supra licentiam poëtæ cauillantur: quippe τὸς σίλλος dicacitates, & sables mordaces Græci uocant, qualia Timon poëmata scripsit & Xenophanes, qui ea de causa fillographi dicti sunt. Ammianus quoque Marcellinus, Didymum ait imitatū fillographos, libros sex in Ciceronem scripsisse. Iulius Pollux σιλλόειναι ait significare, cum irrisione quadam cōmouere τὸς ἴλλος, id est, oculos, & ab eo poëma irrisorium Sillos dictum esse. Idem & Suidas. Alij quidā Græcorum grammatici παρὰ τὸ τίλλω, quod est cauillor & irrideo, ut est apud Anacreontem, cognatæ literæ mutatione τ in σ. Aelius Dionysius σιλλῶν uerbum esse ait, quod in cōtemnendo & cauillando oculos in aliam partē flectere significet. Sunt qui hoc poëmatis genus originē traxisse uelint ex HomERICA poësi, ea parte qua Therfites in Græci exercitus principes conuicia iactabat. Quæ hoc loco uobis libentius retuli, ne uos quoq; cū ijs errore duceremini, qui uel à Pphyllis populis,

uel à *σείπω* hoc genus carminis deductū malè existimarunt. Sunt & quæ pægnia dicuntur, poëmatis ludicri genus, quale scripsisse Homerum, in eius imagine recensenda referemus. Mnaseas quoque Locrus, seu Colophonius, ut est apud Athenæum, qui à familiaribus dictus est Salpe, à quodā piscis genere uario (nam & huiusmodi poëmata uarium habent argumentum) hoc genus carminis scripsit. Nymphodorus uerò Syracusanus Salpen Lesbiam facit pægniorum autorem. Alcimus Bothryn Salpen cognominatam pægniorum inuentricem tradit. Salpen citat Plinius in xxviii. libri indice. Hermolaus hac in re scribenda parum fidelis uidetur. Legimus præterea Gnesippū pægniographum, & Aratū, ut alios mittamus. Hinc sunt dicta Erotopægnia poëmata amoris ludicra, quæ perperam quidam Crotopægnia nuncupant apud Gellium & Aufoniū. Huiusmodi poëmata Lelium antiquissimū poëtam, & Calphurnium Pisonem scripsisse accepimus, ut alibi ostendemus. Est & Technopægnion apud Aufonium Gallum ludicrum quidem poëma, uerū multa arte compositum: etsi Technopechion à nōnullis parū scitè legitur. Est & quod Cyclon uocant, cuius et Themistius meminit. Multi uerò talia carmina cecinerūt, inter quos & Homerus. Cyclica quoq; carmina uocari scribit

bit Isidorus, quæ cuiusque materiæ simplici forma facta sunt, quæ & à Græcis cyclia dicuntur, quorum cum apud alios frequens mentio, tum in primis apud Aristophanem & Suidam. Hanc carminis speciem intellexisse Horatius uideri potest, cum ita ait:

Nec circa uilem patulūq; moraberis orbem. quod & ex dimidiatis in eum cōmentarijs Acronem cognouisse crediderim. Proclus Platonius librum scripsit de cyclo epico, in quo de propria poëtarū uirtute loquitur, & Homeri præcipuè: cuius cum meminerit Aristoteles, & eum secutus Themistius, mirum est quod adeò ab ipsius Aristotelis interpretibus exponatur. Multa quidem Philoponus, ut est copiosus scriptor & eruditus, sed huius certè cycli ratam parum uidetur habuisse notitiam. Sunt etiam qui encyclium poëmaticis genus nuncupent: & encyclopædiam uocari tradit idem Proclus poësin ipsam heroicam. Sed de encyclo & encyclopædia aliàs plura: scientiarū enim & disciplinarū orbem, quo eæ simul connectuntur & copulantur, significare plures existimauere. Sane cycliodidasalon Græci uocant, pro eo qui & dithyrambopœus dicitur ab Aristophane & alijs. Porro & cyclia uidetur græmatica dici à Nazianzeno Gregorio: nam de Basilio agēs ait: Sed in primis, inquit, græmaticam edoctus, quæ cyclia dicitur scien-

ria, quod circa eadem uoluitur, ac uertitur. Est quoq; cento poëmaticis genus, cuius hãc esse legem, ita ad Paulinũ scribit Aufonius: Cento, inquit, quid fit absoluã: uarijs de locis, sensibusq; diuersis quãdã carminis structura solidatur in unum uersum ut coëant, aut cæsi duo, aut unus, & sequens cum medio: nam duos iunctim locare ineptum est, & tres una serie meræ nugæ. Diffunditur autem per cæsuras omnes, quas recipit uersus heroicus, conuenire ut possit aut pentimeteris cum reliquo anapæsto, aut trochaicæ cum superiore segmento, aut septem semipedes cum anapæsto chorico, aut post dactylum atq; semipedẽ quicquid restat hexametro, simile ut dicas ludicro, quod Græci ostomachion uocauerunt. Haftenus ille. Cõposuere uerò hoc genere carminis Eudocia, Proba, & Pomponius, qui ex carmine Vergiliano, inter cætera sui ingenij monumenta Tityrum in Christi laudem cõposuit. Exstant in hoc genere centonis apud Irenæũ de Hercule eiusmodi uersus: legitur & Aufonij epithalamiũ. Valentinianus quoq; Imperator huiusmodi uersibus aliquando lusisse scribitur. Sunt qui à Christianis genus hoc conficiendi centonis inuentũ uelint: ego quid hac de re statuã certi nihil habeo. Deductũ quidem uideri potest id nomen à uili & rustica ueste, uarijs & uersicoloribus segmentis

ris filisue confuta, cuius in primis ab auto-
 ribus rei rusticę & rei militaris fit mentio, ut
 scriptores alios præteream. Tertullianus cer-
 tē uir eruditissimus idem innuit in libro de
 præscriptionib. aduersus hæret. Homeri, in-
 quit, centonas etiam uocare solent, qui de
 carminib. Homeri propria opera more cen-
 tonario, ex multis hinc inde cōpositis in u-
 num farciunt corpus. at uerò alij quidā πα-
 ρὰ τὸ κεντρίσειν, quod est inferere, deriuari uo-
 lunt. alij quidam παρὰ τὸ κεντάω. quippe ferūt
 centones ita cōpositos, ut liber ex quo cen-
 to conficiendus est & coagmentandus, to-
 tus prius perlegat, punctoq; si qua pro ma-
 teria proposita reperiūtur, annotentur, quæ
 mox collecta in poëmatis corpus redigan-
 tur coagmententurue: atq; ab ea, ut sic dixe-
 rim, punctuatione ex nostris quidam nomi-
 nari centonem uoluere: nam pridem est ex-
 plosa eorum opinio, qui à numero centena-
 rio centonem dici credidere. Nō desunt qui
 centronas putent legendum esse, quando &
 Suidas inter cætera κεντρῶνος significata, eas
 ait orationes significare, quę in diuersum et
 uarium sensum simul cōmutari & conuerti
 possunt, ad unumq; finem, & ut Gręci dicūt,
 scopon: talia sunt, inquit, homerocentra. A-
 pud Latinos tamen iam usu receptum est à
 primis usq; temporibus, ut centonē tam pro
 ueste & stragula, quàm pro poëmate dica-

mus. Viuit & amicus meus hodie unus & al-
 ter qui centonas cōficit. Sed de centone pu-
 to iam fatis, nō nihil enim & in imaginibus
 Probæ & Eudociæ meminerimus. Cōfines
 sunt centonibus parodiæ, de quibus in He-
 gemonis imagine nonnihil agemus. Item
 quæ per adiectionē uersus uersui conficiun-
 tur, quo pacto ex Homero fecit Pigres Ca-
 rius, de quo in eius imagine: uel qui ex alienis
 uersibus aliam materiam componunt,
 qua de re Tertullianus Septimius in libro
 paulò antè citato. Cum enim de Marcione
 & Valentino hæreticis, qui diuerso modo sa-
 cras literas interpolarunt, ageret, sic subin-
 fert: Et ideo, inquit, habent uim & excogi-
 tandis instruendisq; erroribus facilitatē, nō
 adeò mirandam quasi difficilem & inexpli-
 cabilem, cum de secularibus quoq; scriptu-
 ris exemplum præstò sit eiusmodi facilitatis,
 quo ius hodie ex Vergilio fabulam, totū a-
 liam cōponi, materia secundum uersus, uer-
 sibus secundū materiā concinnatis. Deniq;
 inquit, Ouidius citra Medeam, tragœdiam
 ex Vergilio plenissimè expressit. Meus qui-
 dam propinquus ex eodem poëta, inter cæ-
 tera styli sui ocia pinacē Cebetis explicuit.
 Et hæc quidē totidem uerbis Tertullianus.
 Fuerunt præterea apud antiquos carmina
 quæ axamenta dicebantur, quæ & salaria à
 Salijs sacerdotib; in uniuersos, ut Festus ait,
 homines

homines componebātur: dicta, ut puto, q̄d axare antiquis nominare significabat. Verus uerò qui in deos singulos canebātur, ab eorum nominibus appellabantur, ut Iunonij, Mineruij, Ianuarij, & eiusmodi. Sunt & Fescennini uersus apud Latinos, qui in nuptijs cani solebant, ab urbe eius nominis dicti, ut Pompeius & Seruius notant: siue q̄d fascino arcere credebantur. Huiusmodi uersus Fescenninos Aug. Cæsarem scripsisse testis est Macrobius. Talem describit T. Liuius Fescenninū, qualis est Glyconius Catulli: ut facile ego in eam sententiam uadam, Glyconium ipsum Catullianū in hoc genere fescenninorū reponendum esse, Catullo ipso etiam id significante eodem carmine:

Nec diu taceat procax fescennina locutio. Est uerò apud scriptores frequens huius uersus mentio, improprie licet interdum usurpent, ut apud Hieronymum. Sunt & carmina seu poemata quæ pammetra dicuntur, à uaria & multiplici uersuum materia, uel differentia, qualia se scripsisse Diogenes Laërtius testatur. Sunt & quæ rhapsodiæ uocantur, quæ uel à censoria uirga, uel quod consuta cōnexaq̄ sint ita appellantur, quales libri Homeri sunt, aliorumq̄ multorū. Nicocles quidem Hesiodum primū fecisse rhapsodias scriptum reliquit, à quo & Hesiodi ipsius uersus hac de re afferuntur, quibus ostendit se & Homerū eius-

modi uersus in Delo primū concinuisse:

Ἐμ δὴλω τότε πρῶτον, ἐγὼ ἠγὼ ἔμνησθ' αἰοιδῶι

Μίλπομεν, ἐμ νιαροῖς ὕμνοισ ῥάψαντες αἰοιδῶι.

Hoc est:

In Delo tum primum ego, Mæonidesq; poëta

Lusinus, inq; nouis carmen cantauimus hymnis.

At hi qui à uirga nomē deducūt Callimacho poëta nitunt, qui dixerit, ἐπι ῥάβδω μῦθον ὑφαινόμενον, id est, fabulā in uirga cōtextā. Laurinā uerò uirgam eam Græci scribunt, unde sunt quos rhapsodos & rhabdodos uocatos diximus. Sanè Pindari expositores Iliada Homeri magis rhapsodiā esse uolunt, quàm Odysseam, qđ scilicet hæc unius laudatio, illa uerò multorū fit. Est & qđ tum procomion, tum epicomion uocitat à Pindaro, qđ quidē carminis genus Pindari interpretes in comestationib. petulantibusq; tripudijs cani solitū tradidere. Est & qđ uocāt apostolicon, cum de alio ad alium scribimus, qualis est secundus, ni fallor, Isthmionicorū hymnus. Est et bucolicon carmē, qđ à genere uehiculi astra bicon nominatur, ut ait Probus, et nos antè meminimus. Est & Lityerses genus hymni messorij, sic cognominati, ut quidā scribūt, à Lityersa Midæ filio, qui apud Celænas ad ueniētes in conuiuū uocās cōpellebat mox secū metere, quibus cum capita præsecuisset reliquū corpus abscōdebat. Sunt qui scribāt loris eos cędere solitū quos uicisset dum metere,

teret, uerū cum nactus esset se ualentiorē, ab eo malè mulctatū. Sunt qui ab Hercule uictū tradant, & in Mæandrū fluuium deiectum, quod in Theocritū scribunt interpretes: hic immanis adeò thericum hymnū, id est, messorium instituit, qui à suo nomine Lityerses dictus est. Meminit Theocritus edyllio x. et Apollodorus in hunc fermè modū scribens: Quemadmodū, inquit, in threnishialemus, & inter hymnos iulos, à quibus odæ dictæ sunt, sic & messorum cantus Lityersas. Hæc ille. Ab hoc uerò prouerbiū factum est in eos qui inuiti & non ex animo canunt, Cantum lityersen canis. Historiæ meminit & Pol lux aliq̄ grammatici. Sunt & Ithyphallica, quæ, ut cum honoris præfatione loquar, fascino, id est, priapo erecto canebantur, quæ de re in Mæcenatis imagine agemus. Sunt & daphnephorica, & tripodephorica, quæ à lauro & tripode in Apollinis sacris delatis nuncupata canebantur, qualia oschorica diximus. Reponuntur & hæc à Pol luce & Athenæo, embateria, parodos, emmeleia, proauliæ, pronomia, himerus & himadus: tametsi ab alijs hæc, Imæus, epimyrus, uel epimylius, imalisq̄ uocentur. Sunt & quæ parœmiaca uocantur carmina, quæ à prouerbijs quibus præcipuè scribuntur, ut ait Hephæstion, appellata sunt, cuius & normam præscribit. Hoc uerò genere in primis

usi sunt Cratinus & Archilochus. Sunt & alia genera, quæ quanquã græca, nostris tamen notissîma, eclogæ, soteriæ, edyllia, protreptica, propemptica, parænetica, erotica, pragmatica, hypothetica, prosphoetica, euctica, apeuctica, proseuctica, schedia, atque huius generis similia. Sed iam abundè me uobis hac in parte satisfecisse existimo. Et quidem ut dixisti, ait Piso, abundè: nō enim multa superesse in isto poëmatum genere crediderim, nisi uulgatiora & protrita grammaticis sectari uelimus, quod nos per nos facillè facere possumus. Sed tamē aliud ego, & ut puto, Picus abs te uel expectamus, si nō fessus, uel expetimus, si non grauaris. Et quid tandem, inquam, est quod à me hodie amplius expectetis, præsertim cum iam diei serum sit, nisi fortè ueterum poëtarum imagines, qui ante Homerū cecinere? Sedenim hoc in sequentis diei sermonē differemus. Nō istuc, inquit Piso, sed uersuū affectiones quas uocant, & proprietates, quæ cum parum diligenter & concise traduntur ab alijs, tum ab alijs adeò corruptè, ut mirum sit quàm id libenter abs te audire cupiamus. Sic faciam, inquam, & clarius breuiusquẽ quàm potero. Illud uerò uos in primis monitos uelim, me affectiones uersuum nō modò eas intelligere, quæ tu fortè, & quæ propriè Græci πάθη πῦρ σίχων, & τρέπης, seu ἰά ἐπι χολὰ uocant, sed et

diffic

differentias, ac, ut dixisti, proprietates. Nam ueluti in hominibus affectiones non solum bonas, sed & malas, hoc est, uirtutes & uitia, unde & tales affectos homines tali uel uirtute uel uitio dicimus, sic & nunc ego in carminibus statuo. Sunt autem hæ carminū affectiones re quidem sexdecim, nomine uerò plures. Sex quidem propriè πάθη, quas tamē quinq; tantum cōmemorat Diomedes, decem uerò ceteræ sunt, id est, proprietates. Sex igitur quas priores diximus, tres sunt quæ uersui aliquid addunt, tres demunt. Addunt procephalus, procælius, & dolichuros. Demunt acephalus, lagarus, & miurus: & earū duæ quidem in principio uersus, procephalus & acephalus: duæ in medio, procælius & lagarus: duæ in fine, dolichuros, qui & μαροσκελής dicitur, & miurus. Procephalus uersus uocat, cum in principio tempus uel syllaba abundat. Latini huic nomen nō dedere, quod adhuc legerim, quādo neq; hunc Diomedes ascripserit, nisi fortè nos præcipitem uocemus. Tale est Homericum illud:

ἢ ἐπέμενοι δ' αὐτῶσιν ἰδυσσῆο θέοιο. Potest & illud tale esse nostrum:

O gratum, quippe meis succedes sedibus hospes.
Procælius uersus dicitur, cum in medio uel syllaba, uel tempus superat, quem nos uentriosum, uel uentre prominulū dicere possumus, eadem causa ἑγκύου quidam uocarunt.

H

eiusmodi est Homeri illud:

θώρακας ῥήσειν δούρων ἀμφὶ γήβασιν. *i* enim
in medio superest. Item Vergilij illud: •

Aut ouiu foetus, aut urētes culta capellæ, uel illud:

Necte Amarylli nodos, Veneris dic uincula necto.

Quamuis anapæstico resolui potest, qui Cupidini consecratus esse dicitur. Dolichurus uersus uocat qui longiorē habet caudam, hoc est, finē: qui & longioris cruris, hoc est, *μακροσκελής* appellatur, & hypermeter, & hypercatalecticus, quoties in fine syllaba superabundat, quale est Græcum Homeri:

λεπτόν τε καὶ χόριον περὶ σάουλον βάλαντ' ἴξυι. ubi *i* superat. Nostri poëta uerò:

Quin protinus Omnia perlegerent. Et illud:

Et spumas miscent argenti uiuâq; sulphura.

Acephalū carmen uocant Græci, Latini mutilum uel truncū, quod principio careat, uel literam uel syllabam, ut ait Diomedes, amittat, uel cū à breui syllaba incipiat. Homerus:

Ἐπειδὴ νῆάς τε καὶ ἑλλησποντοῦ ἴκοντο. deest enim in primo pede tempus. Vergilius: Fluviorum rex Eridanus. Item, Arietat in portas. Et, Parietibus textū cecis iter. Alij proceleusmaticum uocant. Sunt & aliorū uersuum acephali quidam, quorū Maurus Terentianus exēpla cōmemorat. Lagarus, qui à nostris exilis & hiulcus uocatur, *λάγαρος* quippe uacuū & inane significat. Idem *σφηκώδης*, uel *σφηκωειδής*, uel *σφήκας*, à uespis quæ sunt

sunt ex genere insectorū, appellatur, uersus est qui in medio exilis est, & tempore uel syllaba deficit. Homerus:

Αἴψα δ' ἄρ' αἰνέαν ὑδρὸν φίλον ἀγγίσαο. Item:

βῦδεις ἀιόλου κατὰ δώματα. In utroq; enim

tempus deest in medio, sicuti in Vergiliano:

Cōciliū ipse pater, et magna incœpta Latinus. Itē:

Omnia uincit amor, & nos cedamus amori.

Est & miurus uersus, qui non à muris cauda, ut haectenus pleriq; credidere, dictus est, quasi μύος ἄρα, sed παρὰ τὸ μεῖδμαι, quod scilicet in fine minuatur, id quod & Galenus medicus in primo de pulsuum differentia docet.

Nempe & miurus pulsus species est, à uersus similitudine, in fine propè deficiens, quod etiam post Galenū Paulus Aegineta prodit. Sunt ex grāmaticis qui latinè scripserūt, qui παρὰ τὸ μεῖου καὶ ἄρα μῦ dici autumāt: de his Diomedes ita: Ast qui in ultima cōclusionē portiuncula uel syllaba fraudātur, uel tempore deficiunt, græcè miuri & scazontes uocant, quale illud est Homeri:

Τρῶες δ' ἐρρίγησαν ὄπως ἴδον ἀιόλον ὄφιμ.

Quod Terentianus ita transtulit:

Attoniti Troës uiso serpente pauitant. Miuri

sic etiam meminit in centimetro Seruius ad Albinum: Miurum, inquit, carmen constat ita ut heroicum, sed pyrrhichio claudit, ut:

Mortem contemnunt laudato uulnere Getæ. Sunt & huius generis Coluri appellati, sicut iam-

bicus ille, qui colurus à Diomede dictus,

Trahuntq; siccas machinæ carinas. ubi syllaba deest, quæ catalecta uocat, de qua paulò mox. His expositis proprietates etiam cōmemorabo, quas enumerat hoc modo Diomedes, licet ea parte eius codex sit mendosissimus: ἀπκλίγεις, ἀσύγοι, ἰσοσχεμοί, πρῆταμεροί, ἰσομερεῖς uel ἰσόμετροι, σιρυγγώδεις, ἰσοτίλεις uel ἰσοκλιτοί, κνκλότλῆς, ὕχεταικοί, & φωναστικοί. Latinè idem sic nūcupat, Illibatos, iniuges, æquiformes, quinquipartes, paripedes, fistulares, æquidici, teretes, sonori, uocales. Igitur illibati, seu inculpati sunt, qui non aucta uel imminuta aut amputata syllaba uitiantur, sed integra & plenissima dictione formantur, ut illud:

Depresso incipiat iam tum mihi taurus aratro.

Iniuges sunt qui à nulla coniunctionis syllaba copulantur, quos etiam Græci ἀσωθετες nuncupant, sicut est:

Tectum augustum, ingens, centum sublime columnis.
Æquiformes sunt, qui non cōposita uel simplici figura ostentantur, ut:

Vrbe fuit media Laurentis regia Pici. Nusquã enim hic duæ partes orationis nectuntur. Quinquipartes sunt, qui quinque partes signant, ut illud:

Miscet flumina candida sanguine sparso. Paripedes, qui græcè ἰσόμετροι dicuntur, ἰσόχρονοι ab Hephæstione, uersus sunt qui eandem syllabarum quantitatem, eosdemq; pedes habent

bent à primo ad ultimum, ut græcum illud:

ἐν μίᾳ καὶ νηὶ ξυμβλήτῳ ἀλλήλοισιν.

Et Ennianus ille:

Olli respondit rex Albai longai. hos spondai zontas Attilius Donatianus appellat. Tales etiam ex dactylis fiunt, ut Vergilianus ille notissimus:

Panditur interea domus omnipotentis Olympi.

Fistulares sunt qui paulatim accrescēte partis orationis numero, ab unica syllaba plures adusq; dicuntur: hos euripalicos uocat Seruius, ut ille est:

Rem tibi confeci doctissime dulcisonoram. Vel:

Te semper precibus uenerabor cunctipotentem.

Aequidici sunt qui singulis præpositionibus antithetas apparant dictiones, ut:

Alba ligustra cadunt, uaccinia nigra leguntur.

Albis enim nigra posuit, ligustris autē uaccinia tribuit, & cadentibus legenda assignauit. Teretes uersus sunt qui uolubilem & coherentem continuant dictionem, ut Neronianum illud seu Persianum:

Torua Mimalloncis inflatur tibia bombis.

Sonori sunt qui crepitant & pronunciationem faciunt fragosam, & exultantem informant dictionem, ut:

At tuba terribili sonitu procul ære canoro.

Et Ennianum illud:

At tuba terribili sonitu taratantara dixit. Et illud:

Quadrupedante putrē sonitu quatit ungula campū.

Est & illud nostrum:

Cava tum tinnitus turribus altis æra cient.

Vocales sunt qui per alta producta locutione sonantibus literis uniuersam dictionem illustrant, ut est illud Pacuuij:

Fulua Parætonio uaga Cynthia proruit astro.

Nunc etiã uobis species sex uersuum, quas in Enchiridio Hephæstion constituit, cõnumerabo. Et primo quidẽ *ισόχρονος* est, de quo iam egimus: & apertismenos, qui integram sententiã habet in se. Hic idem est qui à Diomedea *ἀπικλεγής* nuncupatus est, hoc est, illibatus et inculpatus, ut paulò antè diximus. nescio an et hic sit qui *καθαρός* alibi ab Hephæstione uocatur. Tum *βραχὺς*, quẽ Diomedes interpretatus est fragosus, qui illeuigato & aspero sono inconditoq; uariatur, ut illud:

βριχθάτε καὶ τε βραχθὰ διαβριφὲρ ἐμπισει χειρός.

Malacoides uersus appellatur, qui audientium auribus molliter incidit, ac quodãmodo labi & currere uidetur. Huic nõ dissimilis qui teres dicitur, hoc est, *κυκλοτελής*, de quo iam locuti sumus, ut illud est:

αἶματι διδόντο κόμαι χαρίτεσσιν ὁμοῖαι.

Cacophonus uersus est, cui multæ uocales insunt, ut græcum hoc:

φῆι ἀδηνρῆ λοιγῶν ἔχειρ ἀνὰ φαιδίμω ὄμω. Postremo λογοδιδῶ cõmemorat, qui est, cū pedestri & soluta oratiõde currere uersus uideatur, ut est:

ἰππέσῃε ξανθὰς ἰκατόν καὶ πεντήκοντα.

His

His adiūgit Hephæstion septē differētiās heroicī carminis. catenoplæon, cū duos habet dactylos sequēte spōdeo, ut nostrū ex græco:

Sic ait illachrymans, cui retulit optima mater.

Periodicon est cum spondeus dactylum sequitur, ut Homericum illud:

ὄλομένη ἢ μὲν ἄχαιοις ἄλγ' ἔθηκεν.

Bucolicon, cum post tres pedes partem explet orationis: aliq̄ uerò in quarto pede id fieri aiūt, unde & tetrapodia bucolica dicitur, ut res est notissima, alijs græcis & nostris scriptoribus, qua in re in primis] cōmendat Theocritus: noster nō sic Vergilius, ut Terentianus alijsq̄ notant. Sapphicon ait Hephæstion heroicum esse, cum à spondeo incipit, & in spondeum definit, ut græcum hoc:

ἄλλοι μὲν βὰ θεοί τε καὶ ἄνθρωποι ἰπποκοριστά.

Hyporrhithmon est quod singulis pedibus singulas orationis partes habet, ut illud:

ὑβρίσθ' ἔνεκα τῆς δει, σὺ δ' ἴσχειο πύθιο δ' ἡμῖν.

Τίλειον, ut etiam nomē sonat, est quod habet omnes partes orationis, ut est hoc:

πρὸς ἡμῖν τὸν λύπηνον ἐτί φρονέοντ' ἑλίαιρι.

Politicon ultimo connumerat: est autē carmen quod sine affectione ulla est, uel figura, quod etiam logoides dicitur, ut illud est:

ἴππες τι ξανθὰς ἑκάτ' ἡ καὶ πρηνήκοντα. ut modo dixi, nam pedestri fermè ratione currere uidentur, ut & illud est Ennianum:

Vnus qui nobis cunctando restituit rem.

Hephæstion uerò λογαιοδικὰ nuncupari ait dactylica quædam, quæ in regionibus quidem alijs dactylos habeant, postremã autẽ syzygiam trochaicam, quorum & ueterum poëtarũ exempla ascribit. Dionysius tamen Halicarnasseus in rhetoricis, λογαιοδικὰ uerũ in poëmatibus dicere uidetur, non simile modò solutæ orationi, uerũ & nugax & nullius propèmomenti. Colobi uerfus hi uidentur esse, qui fluxi à Diomede dicuntur, quos & ait solito modo & uulgari metro quati. Fuit cum putarẽ eosdem, qui mutili & acephali dicuntur. Sunt etiã quas Græci uersuum ἀποδείξεις uocant. Latine Attilius Donatianus dispositiones, quæ, Diomede teste, quatuor sunt, acatalecta, catalecta, hypercatalecta, & brachycatalecta. Acatalecta est integer uersus singulorum metrorum. Catalecta est uersus minus habens metricæ constitutionis. Hypercatalecta est super principiũ uersus syllabam plus habens. Brachycatalecta pedem plus habet quàm poscit pedum dispositio. Verũ Marius Seruius in centimetro ita has describit: Catalecticũ, inquit, uersum dicimus, cui una syllaba deest. Brachycatalecticũ, cui duæ. Hypercatalecticum, cui una syllaba superest. Acatalecticũ ubi nihil plus minusue est in uersu, qui legitimo fine claudet. Hephæstion quoq; in Enchiridio, Acatalecta, inquit, metra dicunt, quæcunq;

quæcunq; ultimū pedem integrum habent,
ut est in hoc uersu dactylico:

Musa agè filia Calliope Iouis.

μῦσ' ἀγὲ καλλιόπη θυγάτηρ Διός. Catalecti-

ca uerò, quæ diminutum habent ultimū pe-
dem, ut est hoc iambicum:

χαίροις αὖ νύμφα χαίρετω δὲ ὁ γαμβρός. Quo

loco *βρος* syllaba pro toto pede ponitur. Hu-
iusmodi est illud Horatianum:

Mea remidet in domo lacunar. *βραχυνατάλη-*

κῆρα uocantur, quæ in fine per dipodiam inte-
gro pede deficiūt minuūturq;, quale est hoc
iambicum:

ἄγ' αὖτ' εἰς οἶκον τὸν κληκσίππῳ. Quo quī

dem loco, *σιππῳ* pro integra iambica dipo-
dia ponitur, id est, pro duobus iambis pedi-
bus. Hypercatalectici uerò nūcupantur hī,
qui supra modum pedis partem suscipiunt,
ut hoc est iambicum dimetrum:

εἴ μ' ὡς τ' ἀπὸ πασσάλῳ λυῖσα. Et nostrū tale:

Adducis umbram ad apparatus. Et hæ qui-

dem sunt quæ à Græcis uocantur *ἀποθεσεις*.
Sanè & hoc, postquam ad dicendum me re-
uocatis, nō prætermittam: uersus ideo à no-
stris uocari, quod uerso quodam ordine cō-
ponunt, quo pacto & à Græcis *μίτρα*, à qua-
dam dimensione: quippe ut Hephæstion ait,
tempus syllabā facit, syllaba pedem, pes ue-
rò coniugationē (sic enim interpretor quod
ille *συζυγία* dicit) cōiugatio uerò uersum, uer-

fus uerò poëma perficit: itaque, ait, decenter
 metrum uocatur. Sedenim Probus grāmati
 cus hunc ipsum ordinem ita cōstituit: Ex li-
 tera, inquit, syllaba nascitur, ex syllaba pes,
 ex pede comma, ex cōmate uersus, ex uersu
 colon, ex colo periodus. Hæc ille. Sed de co-
 lo & cōmate plura dicere nō uacat, id enim
 cum alibi nos, tum planè ex ipso Probo &
 Diomede discere potestis. Sed nec hoc uos
 fugiat postremū, prototypa carmina & ar-
 chegona à Græcis dici, quæ originalia &
 principalia ab Attilio uocantur. Diomedes
 cataflica, & diffinita uel principalia inter-
 pretatur. Paragoga uerò quæ ab originali-
 bus deducta sunt, quæ Diomedi deriuatiua
 appellare placuit. Idem & addit his syntheti-
 ca, quæ composita: & asyntheta, quæ in com-
 posita: tum etiā synchymena, quæ cōfusa: uel
 zeugmena, quæ cōiuncta, interpretatus est.
 Sunt demum & uersus qui tibicines uocan-
 tur, & in primis à Seruio, in quibus dictio a-
 liqua est superuacua ad carminis fulcimen-
 tum, cuiusmodi ille Vergilianos nonnullos
 adducit. dictos hos grāmatici arbitrantur à
 tibicine, id est, columella, quo tecta fulciun-
 tur. Sunt & qui Vergilium tradant sua sic uo-
 casse hemistichia. Porrò & spurios uersus
 uocamus, qui non sunt alicuius poëtae legi-
 timi, sed adulterini, quales nonnullos censo-
 ria uirga in Homericæ poësi notauere criti-
 ci, hoc

ti, hoc genus appellant *vobis opéivss*, sicutilegitimos *γυνοίss*. Quibus omnibus sic à me raptim expositis, Vos, inquā, me hæctenus hæc congerere uoluitis: si fastidiose & anxie retuli, uobis quā mihi potius imputetis: si placuere, amplum laboris fructum accepi: & hoc simul dicto, in oppidū perreximus.

AD ILLVSTREM

D. ANNAM PARTHENIAM
PONTIS DOMINAM APVD SAN-
tones, LILII Gregorij Gyraldi in secundum
de Poëtarum historia dialogum
proœmium.

Entem nullam esse uideo, illustriſſ. Anna Parthenia Pontia, neq; tam feris moribus, neque ab humanitate tam prorsus alienam, quæ Poëticæ facultatem, & Musarum

ſtudia aliquo ſaltem modo, pro ſuæ naturæ & regionis inſtituto, nō adamarit. Atque ut ab ultimis autoritatem repetam, Britanni, tametſi penitus, ut ait poëta, noſtro orbe diuiſi, poëtas ſemper amauerūt, atq; inter eos Plemmydius, Oronius, & Gildas celebrati fuerunt. Eandem Poëticam ferociſſimam olim gentem Germanos non penitus fugiſ-